

De lange weg naar de top: vermogensmobiliteit in Nederland

De vermogensmobiliteit van de meeste vermogende Nederlanders is laag. De top 1% van de vermogensrangschikking is moeilijk bereikbaar en mensen die er eenmaal zijn blijven langdurig in de top. Om in de top van de vermogensrangschikking te komen en te blijven, is de omvang van het aanmerkelijkbelangvermogen belangrijker geworden.

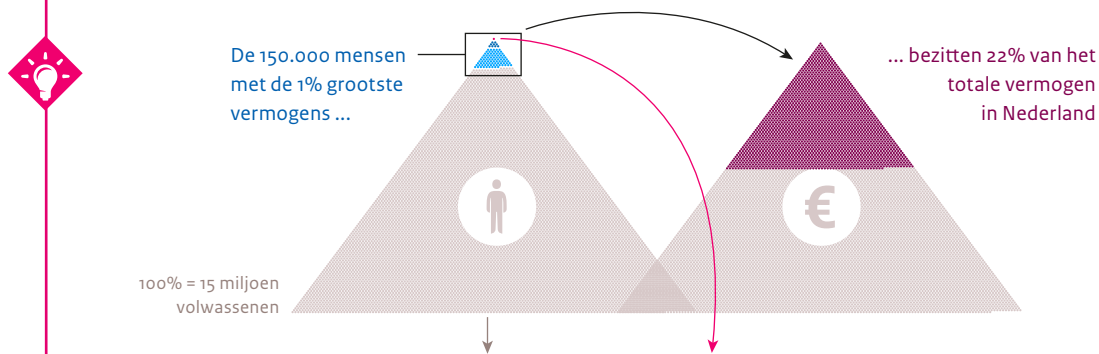
In dit onderzoek staat vermogensmobiliteit centraal: blijven mensen langdurig op dezelfde plek in de vermogensrangschikking of zijn er veel verschuivingen? En welke factoren dragen eraan bij dat mensen in de top komen en blijven.

CPB - augustus 2024

Esther Hamelink, René Schulenberg, Arjan Lejour

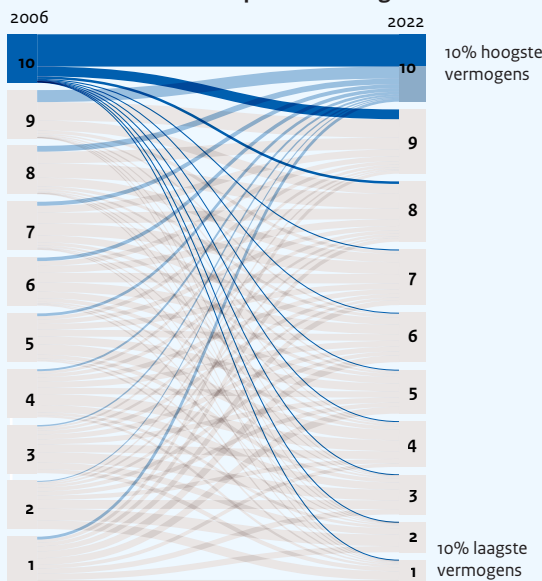
Vermogenden langdurig aan de top

Het is lastig om de top van de meest vermogende mensen te bereiken in Nederland, maar als je er eenmaal bent blijf je er doorgaans lang

De top-10% is de meest stabiele vermogensgroep: als iemand eenmaal de top heeft bereikt, kan het vermogen dusdanig renderen dat diegene er ook langdurig blijft

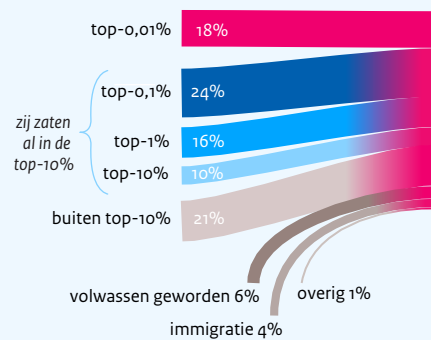
In- en uitstroom van top-10% vermogens

Het zijn meestal huishoudens die al tot de top-10% behoren die de stap naar de hoogste 1500 vermogens zetten

Instroom in de top-0,01%

vermogensgroep in 2006 top-0,01% in 2022

€62.000.000

De 1500 mensen met de 0,01% hoogste vermogens bezitten in doorsnee € 62 mln

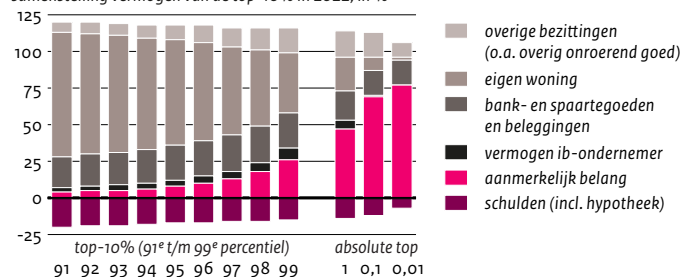

€135.000

Het doorsnee vermogen van alle volwassenen in Nederland is €135.000

Vermogen uit vennootschappen (aanmerkelijkbelangvermogen) is steeds belangrijker om hoger in de top-1% te komen én te blijven

samenstelling vermogen van de top-10% in 2022, in %

Doordat de meest vermogende mensen aan de top van de verdeling blijven — in combinatie met stijgende winsten — kan vermogensongelijkheid toenemen. Een te grote of te kleine ongelijkheid is onwenselijk, het is daarom belangrijk de verdeling van vermogens goed te volgen

Samenvatting

In dit onderzoek staat vermogensmobiliteit centraal: blijven mensen langdurig op dezelfde plek in de vermogensrangschikking of zijn er veel verschuivingen? Tussen 2006 en 2022 zijn de vermogens van huishoudens sterk toegenomen. Aan de vermogensongelijkheid is per saldo echter weinig veranderd als gevolg van twee trends: sterk stijgende huizenprijzen voor de middengroepen en toegenomen winsten en aanmerkelijkbelangvermogens van de meest vermogenden. Onderliggend zijn er tussen groepen huishoudens wel toenemende verschillen, zoals tussen eigenwoningbezitters en huurders en tussen directeuren-grootaandeelhouders en anderen. In deze studie laten we zien hoe persistent de vermogensrangschikking is. Daarbij hebben we ingezoomd op de hoogste vermogensgroepen en factoren die bijdragen aan de noodzakelijke vermogensopbouw om in deze groepen te komen en te blijven.

De bovenste 1% van de vermogensrangschikking kent weinig nieuwe instroom. Vermogens zijn scheef verdeeld, ook aan de top. In 2022 was het doorsnee vermogen circa 135.000 euro. Voor de top 1% (exclusief top 0,1%) was dat bijna 4 miljoen euro en voor de top 0,01% ongeveer 62 miljoen euro. Een vermogen opbouwen dat hoog genoeg is om de top van de vermogensrangschikking te bereiken, is daardoor moeilijk. Het zijn voornamelijk huishoudens die in 2006 vlak onder de top zaten, die in de jaren nadien de laatste stap naar de top hebben gezet, vaak door een groeiend aanmerkelijkbelangvermogen (bijvoorbeeld als gevolg van een succesvolle onderneming), een hoog inkomen of een erfenis of gift. Daarnaast is in deze zestien jaar sprake geweest van een positief migratiesaldo in de top van de vermogensrangschikking: er zijn meer vermogenden naar Nederland gekomen dan vertrokken.

Mensen die eenmaal de top van de vermogensrangschikking hebben bereikt, blijven daar over het algemeen langdurig. De mobiliteit onder de hoogste vermogens is laag. Twee op de drie personen uit het hoogste vermogensdecil (de top 10%) zijn daar tussen 2006 en 2022 gebleven. Bij de top 1% is de vermogensmobiliteit nog lager: de top 1% van 2006 komt gemiddeld in het 96^e percentiel uit in 2022. Binnen de top van de vermogensrangschikking is wel sprake van een beperkte vorm van mobiliteit. Veel mensen vallen namelijk terug uit een van de hoogste vermogensgroepen, maar blijven vervolgens wel in een net iets minder hoge vermogensgroep. Slechts 6% van de top 1% in 2006 is zestien jaar later gezakt naar een positie buiten het hoogste vermogensdecil. Mensen die vanuit de top van de vermogensrangschikking zijn gedaald naar een lagere positie zijn vaker dan gemiddeld alleenstaand geworden, hebben gemiddeld een lager inkomen, hebben het aandeel aanmerkelijkbelangvermogen zien dalen en zijn vaak gepensioneerd.

Aanmerkelijkbelangvermogen is belangrijker geworden om in de top te komen én te blijven. De top 1% van de vermogensrangschikking bestaat voor een groot deel uit (voormalige) directeuren-grootaandeelhouders met een aanzienlijk aanmerkelijkbelangvermogen. Voor de 0,01% hoogste vermogens bestaat gemiddeld 75% van het totale vermogen uit aanmerkelijkbelangvermogen. De omvang van dit vermogensbestandsdeel is tussen 2006 en 2022 – gecorrigeerd voor inflatie - met 50% gegroeid door gestegen winsten en toegenomen waarderingen van ondernemingen.

Aanmerkelijkbelangvermogen wordt veelal opgebouwd in succesvolle ondernemingen, maar bv's worden ook voor andere doelen gebruikt. Met beleggingsbv's kan bijvoorbeeld ook een hoog aanmerkelijk belang worden opgebouwd. In het begin gaat het opbouwen van aanmerkelijkbelangvermogen vaak gepaard met risico's: door een onderneming te starten of te investeren in een onderneming. Daarmee kan de top van de vermogensrangschikking worden bereikt, maar dit soort risico's pakken ook vaak minder succesvol uit. De mogelijke opbouw van aanmerkelijk belangvermogen is dus verre van een gegarandeerde stap naar de top van de vermogensrangschikking. Uiteindelijk wordt deze stap maar door een kleine groep gezet.

1 Inleiding

Vermogens van Nederlandse huishoudens zijn ongelijk verdeeld¹. Zo bezat de 1% meest vermogende huishoudens in 2022 ruim 20% van het totale private vermogen. De top 0,01% grootste vermogens bezat zo'n 3%. Volgens veel gebruikte maatstaven - zoals de Gini-coëfficiënt en het aandeel van het vermogen in bezit van de meest vermogenden - is tussen 2006 en 2022 de vermogensongelijkheid redelijk constant of licht stijgend geweest. Onderliggend zijn er echter wel groeiende verschillen tussen groepen huishoudens: tussen eigenwoningbezitters en huurders, tussen jongeren en ouderen, en tussen directeuren-grotaandeelhouders en werknemers en zelfstandige (ib-)ondernemers.

Een hoge vermogensongelijkheid kan negatieve economische en maatschappelijke gevolgen hebben. De laatste jaren wordt steeds meer gewezen op schadelijke gevolgen van te grote vermogensongelijkheid voor verschillende aspecten van de welvaart en de wenselijkheid daarop in te grijpen (zie bijvoorbeeld Robeyns, 2023 en Saez en Zucman, 2019). Zo kan een grote ongelijkheid tussen huishoudens leiden tot onderinvesteringen in de ontwikkeling van menselijk kapitaal (Piketty, 2014, Saez en Zucman, 2019 en Stiglitz, 2015). Huishoudens zonder vermogen hebben minder mogelijkheden om te investeren in de ontwikkeling van zichzelf en hun kinderen (WRR, 2014). Daarnaast leidt vermogensconcentratie vaak tot onderconsumptie en concentratie van marktmacht bij bepaalde bedrijven en daarmee uiteindelijk tot minder economische dynamiek (Sandbu, 2020). Ook kan vermogensconcentratie leiden tot onevenredige invloed van een kleine groep huishoudens op de publieke opinie en politieke besluitvorming (WRR, 2014).

Een optimale vermogensongelijkheid is niet vast te stellen. Een te lage vermogensongelijkheid kan immers ook negatieve welvaartseffecten hebben: prikkels om ondernemingen te starten of te investeren in ondernemingen zullen aangetast worden en bij tegenslag kunnen buffers voor risiconemende huishoudens en ondernemingen te klein blijken. Dat kan schadelijk zijn voor de economische dynamiek. Daarnaast gaan ondernemen, investeren en beleggen altijd gepaard met het nemen van risico's, zodat het vermogen van sommige huishoudens toeneemt terwijl dat van andere huishoudens afneemt.

Of schadelijke economische en maatschappelijke gevolgen optreden, hangt mede af van de mate van vermogensmobiliteit. Bij een lage vermogensmobiliteit komt de baat van zelfversterkende effecten van een scheve vermogensverdeling en macro-economische ontwikkelingen meer en langduriger bij dezelfde groep terecht. Door zelfversterkende effecten wordt een scheve vermogensverdeling over de tijd namelijk schever.² Meer vermogenden hebben immers meer ruimte om risico's te nemen en te spreiden: hoe meer vermogen, hoe sneller het vermogen kan groeien. Macro-economische ontwikkelingen en overheidsbeleid kunnen hiermee interacteren. De meest vermogenden hebben bijvoorbeeld voordeel gehad van de langjarige trend van stijgende aandelenkoersen, lage rentes en gestegen waarderingen van bedrijven. Dit wordt verder versterkt door een lagere belasting op inkomen uit vermogen dan uit arbeid en de mogelijkheid om de uitkering van bedrijfswinsten, en de bijbehorende belastingheffing, uit te stellen (Van Essen e.a. 2024).

Het doel van deze CPB-publicatie is de vermogensmobiliteit aan de top van de vermogensrangschikking in beeld te brengen. In hoeverre bepaalt de positie in de vermogensrangschikking in 2006 de positie in 2022? Daarbij maken we onderscheid tussen individuen die in de top 1%, 0,1% of 0,01% van de vermogensrangschikking blijven tijdens deze periode of er juist nieuw in verschijnen. We zoomen in op de top 0,1% en 0,01% vanwege de grote verschillen in vermogens en de samenstelling daarvan. We kijken naar de

¹ Zie meer over de stand en ontwikkeling van de vermogensongelijkheid Rijksoverheid (2022).

² Zie voor een uitgebreide beschrijving hoe zelfversterkende effecten bijdragen aan een scheve vermogensrangschikking paragraaf 1.3.3 uit het IBO Vermogensverdeling (Rijksoverheid, 2022).

omvang en samenstelling van het vermogen van deze groepen en naar economische factoren die bijdragen aan wie voldoende vermogen opbouwen om in deze groepen te komen en te blijven.

Deze publicatie is onderdeel van een serie CPB-publicaties over de ongelijkheid van inkomens en vermogens. In mei 2024 heeft het CPB een onderzoek gepubliceerd naar inkomens en belastingdruk aan de top tussen 2011 en 2019 (Van Essen e.a. 2024). Die publicatie was een vervolg op de analyses voor het jaar 2016 in Ongelijkheid en herverdeling (Van Essen e.a. 2022). Deze publicatie gaat over vermogensmobiliteit aan de top: in welke mate hangt de vermogenspositie af van de vermogenspositie van dezelfde persoon zestien jaar eerder. Ten slotte verschijnt later een studie over intergenerationele vermogensmobiliteit, waarmee de samenhang tussen de vermogenspositie van (groot)ouders en kinderen in beeld wordt gebracht.

2 Aanpak en data

In dit onderzoek volgen we de vermogenspositie van huishoudens tussen 2006 en 2022. De vermogenspositie hebben we in beide jaren vastgesteld naar percentiel: huishoudens zijn - naar oplopend vermogen - gerangschikt in honderd groepen van gelijke omvang. Het hoogste percentiel hebben we nader uitgesplitst in de top 0,01%, de top 0,1% (exclusief de top 0,01%) en het resterende deel van de top 1%. We richten ons in dit onderzoek in het bijzonder op deze groepen. We gebruiken de term vermogensrangschikking om weer te geven hoe personen zich verhouden tot andere personen qua hoogte van de vermogens en of hun vermogen tot de hoogste x% van alle vermogens behoort.

We analyseren de periode 2006 tot en met 2022, omdat voor deze periode integrale en vergelijkbare data beschikbaar zijn. Gezien het kleine aantal huishoudens waaruit de top bestaat, zijn integrale data essentieel om ontwikkelingen van deze groep betrouwbaar in beeld te brengen.

We kijken naar de totale private vermogens, exclusief vermogen opgebouwd in pensioenfondsen. Het gaat om liquide middelen (spaargeld en beleggingen), opgebouwd vermogen in de eigen woning en ander onroerend goed, en privaat vermogen in een onderneming (eigen ondernemingsvermogen van de zelfstandige ib-ondernemer of aanmerkelijkbelangvermogen), verminderd met schulden (inclusief resterende hypotheekschuld). Pensioenvermogens zijn niet meegenomen in dit onderzoek, aangezien deze grotendeels niet direct opeisbaar of overdraagbaar zijn³. Van al het vermogen in Nederland is ongeveer de helft pensioenvermogen. Van het resterende deel is circa de helft netto eigen woningvermogen en een kwart aanmerkelijk belangvermogen (Rijksoverheid, 2022).

De analyses zijn gedaan op individueel niveau, maar maken gebruik van vermogensdata op huishoudniveau. Vermogen wordt in Nederland alleen op huishoudniveau geregistreerd en is bij meerpersoonshuishoudens niet eenduidig te verdelen over de individuele leden van het huishouden. Bij samenwonenden krijgen beide personen de vermogenspositie van het huishouden toegewezen⁴. Het huishoudensvermogen geeft het beste weer hoe de vermogenspositie van personen in zo'n huishouden zich verhoudt tot die van personen uit een ander huishouden. In veel gevallen kunnen beide partners immers aanspraak maken op het huishoudvermogen en behoren veel vermogensbestanddelen, zoals de eigen

³ Hierbij volgen we de internationale definitie van vermogensstatistiek, zoals het CBS die ook in hun data gebruikt. Pensioenvermogens vormen aan de top van de vermogensrangschikking slechts een klein deel van het totale vermogen. Het al-dan-niet meenemen zal daardoor de uitkomsten van dit onderzoek nauwelijks beïnvloeden.

⁴ Als gevoeligheidsanalyse hebben we het huishoudvermogen gelijk verdeeld over beide leden van het stel en vervolgens de positie in de vermogensrangschikking bepaald. De uitkomsten van de analyses daarmee verschillen nauwelijks van de uitkomsten die we in dit onderzoek presenteren.

woning, vaak toe aan beide partners. Het volgen van individuen ten opzichte van huishoudens heeft als voordeel dat veranderingen in de samenstelling van het huishouden en de effecten daarvan op de vermogenspositie worden meegenomen. We verliezen geen observaties vanwege scheiden, samenwonen, overlijden van de partner of wanneer de partner van de minstverdienende de meestverdienende in het huishouden wordt. Dergelijke levensloopontwikkelingen beïnvloeden de vermogensmobiliteit en ook die ontwikkelingen willen we meenemen in de analyses.

We volgen de vermogens van personen die zowel in 2006 als in 2022 volwassen en inwonend in Nederland waren. We hebben mensen die overleden of gemigreerd zijn, niet meegenomen. Datzelfde geldt voor inwonende kinderen, zowel minder- als meerderjarig, tenzij expliciet anders vermeld. Daardoor kunnen we veranderingen in vermogensmobiliteit binnen de generatie beter onderscheiden van veranderingen tussen generaties. De statistieken in deze publicatie zijn enkel van toepassing op deze groep. Gemiddelden voor de totale populatie kunnen daardoor afwijken van gemiddelden voor Nederland als geheel, bijvoorbeeld die het CBS rapporteert. Een uitzondering is paragraaf 4.2, waar onder meer gekeken is of er instroom in de topgroepen is van personen die in 2006 nog inwonend kind waren of van migranten.

De kwaliteit van de vermogensdata in Nederland is relatief goed, maar niet alles is geregistreerd en sommige vermogensbestandsdelen worden onderschat. We gebruiken vermogensdata van het CBS, die gebaseerd zijn op aangiftes bij de belastingdienst. Zeker bij de meest vermogenden is de kans aanwezig dat een deel van de bezittingen niet is meegenomen, bijvoorbeeld omdat niet al het vermogen administratief geregistreerd wordt. Denk aan waardevolle auto's, jachten en kunst (Rijksoverheid 2022). Daarnaast wordt vermogen onttrokken aan het zicht van de Belastingdienst via buitenlandse constructies, cryptovaluta of bepaalde stichtingen⁵ (Leenders e.a. 2023). Desalniettemin is de kwaliteit van de data beter dan bij een steekproef of zelfgerapporteerde data, zoals die vaak voor internationale onderzoeken worden gebruikt.

3 De top van de vermogensrangschikking

Dit hoofdstuk schetst de omvang en ontwikkeling van de vermogens van de hogere vermogensgroepen tussen 2006 en 2022, de opbouw van het vermogen en de relevante kenmerken van huishoudens in deze groepen. We beschrijven daarbij de vermogensrangschikking naar percentiel (waarbij we alle huishoudens over honderd gelijke groepen verdelen naar oplopend vermogen) of deciel (waarbij we alle huishoudens over tien gelijke groepen verdelen). Binnen het hoogste percentiel zoomen we in op de top 0,1 en top 0,01%. De top 1% is exclusief de top 0,1% en de top 0,1% is exclusief de top 0,01%.

3.1 Omvang en ontwikkeling van de hoogste vermogens

Er zijn grote verschillen in vermogens van Nederlanders: zowel tussen de top en de rest van de vermogensrangschikking, als binnen de top. De top 1% (exclusief de top 0,1%) heeft in 2022 een doorsnee vermogen van bijna vier miljoen euro (zie tabel 3.1). Ter vergelijking, het mediane vermogen van alle

⁵ Waarbij huishoudens zeggenschap houden over het vermogen zonder economisch eigendom; Certificaten van aandelen uitgegeven door stichtingen worden wel meegenomen in de vermogensdata.

Nederlanders was circa 135.000 euro. Het doorsnee vermogen van de top 0,01% is ruim vijftien keer zo hoog als dat van de top 1%, met circa 62 miljoen euro.

Tabel 3-1 Gemiddeld en mediane vermogen per vermogensgroep*

		Top 10% (ex top 1%)	Top 1% (ex top 0,1%)	Top 0,1% (ex top 0,01%)	Top 0,01%	Nederland totaal
Mediaan	2006	€790.000	€3.100.000	€12.500.00	€52.100.000	€47.000
	2022	€950.000	€3.900.000	€15.900.000	€62.000.000	€135.000
Gemiddeld	2006	€910.000	€3.500.000	€14.600.000	€78.700.000	€230.000
	2022	€1.100.000	€4.600.000	€18.300.000	€90.400.000	€310.000

*prijspeil 2022

De huishoudens uit de top 1% hebben in 2022 zo'n 22% van het vermogen in bezit. Het aandeel in bezit van de huishoudens uit de top 0,01% is zo'n 3% (zie tabel 3.2). Het gemiddelde vermogen van de hoogste vermogensgroepen is sterk gestegen tussen 2006 en 2022. Hun aandeel in het totale vermogen is echter gedaald door de stijging van de huizenprijzen, voor de top 1% van 23,0 naar 21,7%. Huishoudens in het midden van de vermogensrangschikking hebben relatief het meest van geprofiteerd van de stijging van de huizenprijzen, omdat de nettowaarde van de eigen woning veelal het grootste deel van hun vermogen vormt. Dat is goed te zien in figuur 3.1: een groot deel van de stijging van de reële vermogens wordt veroorzaakt door een stijging van het eigenwoningvermogen. Daardoor is hun aandeel in de totale vermogenskoek toegenomen.

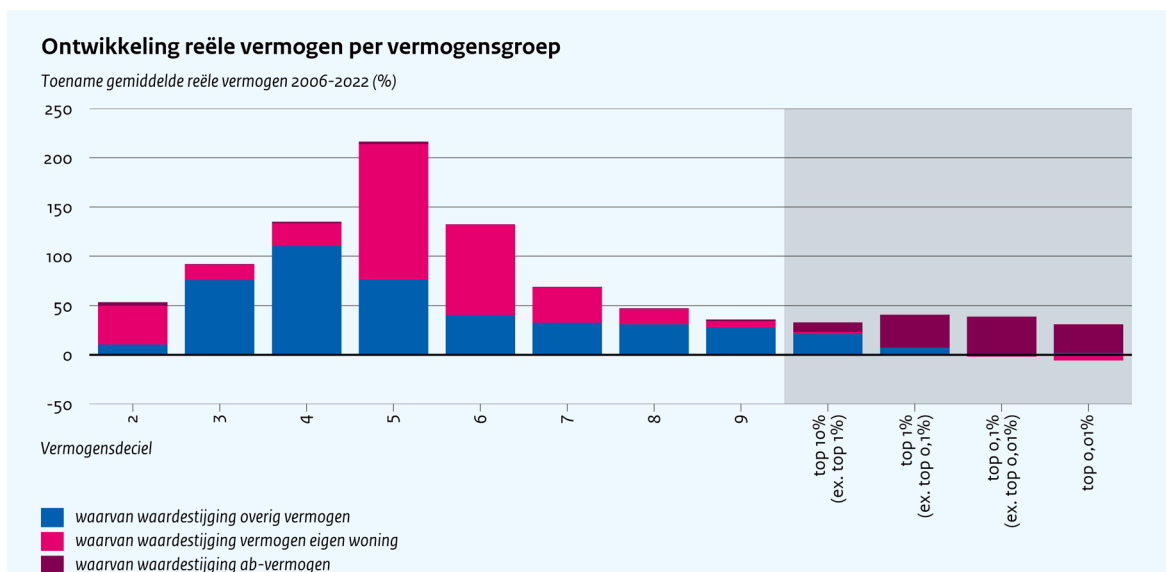
Tabel 3-2 Aandeel van totale vermogen in bezit per vermogensgroep, inclusief en exclusief eigen woningvermogen

		Top 10%	Top 1%	Top 0,1%	Top 0,01%
Inclusief eigenwoningvermogen	2006	58,5%	23,0%	9,1%	3,4%
	2022	53,9%	21,7%	8,2%	2,9%
Exclusief eigenwoningvermogen	2006	71,7%	37,7%	16,1%	6,0%
	2022	75,4%	41,0%	17,0%	6,2%

Relatief is de stijging van de vermogens het grootst geweest in het midden van de rangschikking, absoluut zijn de vermogens het meest gestegen in de top. Figuur 3.1 laat zien dat de vermogensstijging van de top 1% vooral veroorzaakt is door een toename van het aanmerkelijk belangvermogen (ab-vermogen)⁶. Het doorsnee vermogen van de top 1% (exclusief de top 0,1%) in 2022 lag reëel 800.000 euro hoger dan het doorsnee vermogen van de top 1% in 2006. Bij de top 0,01% zelfs bijna tien miljoen euro hoger. Rond het 50^e percentiel zijn de reële vermogens in doorsnee zo'n 70.000 euro toegenomen. Tussen het circa 65^e en 95^e percentiel zijn de reële vermogens relatief minder toegenomen, maar is de absolute toename tussen de 80.000 en 170.000 euro.

⁶ Opvallend is de daling van het eigenwoningvermogen bij de top 0,01%. Vermoedelijk wordt dit veroorzaakt omdat aan de bovenkant van de woningmarkt de inschatting van de WOZ-waarde gecompliceerd is: er zijn maar weinig vergelijkbare woningen om de waarde goed in te kunnen schatten en de waarde is erg afhankelijk welke woningen er verkocht zijn in die periode en of er op dat moment ook voldoende mensen op zoek zijn naar een woning in het hoogste segment.

Figuur 3-1: Ontwikkeling reële vermogens per vermogensgroep 2006-2022

3.2 Vermogensbestandsdelen

Voor de 1% hoogste vermogens bestaat ruim de helft van het bezit uit aanmerkelijkbelangvermogen.

Binnen de top 1% neemt dit aandeel toe naarmate het vermogen hoger wordt: voor de 0,01% hoogste vermogens bestaat gemiddeld zelfs zo'n 75% van het totale vermogen uit aanmerkelijkbelangvermogen (ab-vermogen). Ab-vermogen is vermogen dat in een vennootschap zit, waarvan de aandeelhouder ten minste 5% eigenaar is⁷.

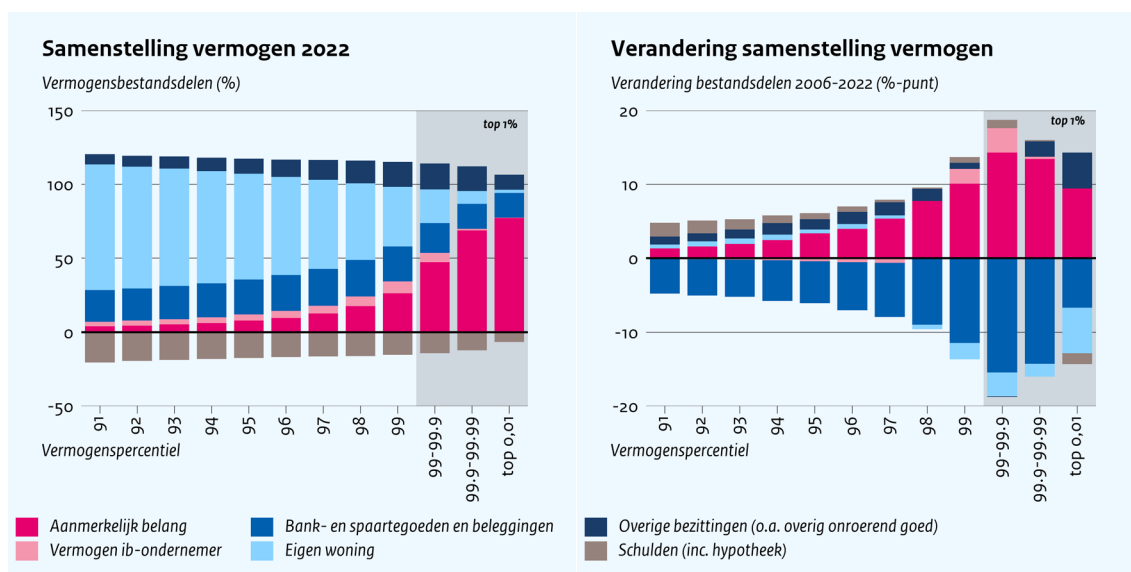
Het aandeel ab-vermogen van de meest vermogende huishoudens is fors gestegen tussen 2006 en 2022.

Binnen de groepen in de top 1% is dit aandeel gemiddeld tussen de 10 en 15%-punt toegenomen (zie rechterdeel figuur 3.2). Gecorrigeerd voor inflatie is het totale ab-vermogen van de top 1% in deze periode met 50% gestegen⁸. Het ab-vermogen kan toenemen door succesvolle ondernemingen, waardestijging van de vennootschap of doordat een groot deel van de – toegenomen – winsten niet uitgekeerd wordt en ingehouden blijft in de vennootschap (zie Van Essen e.a. 2024). De relatieve omvang van beleggingen en de waarde van de eigen woning in het totale vermogen van de meest vermogenden zijn gedaald. In absolute omvang zijn deze bestandsdelen meestal niet gedaald, maar slechts minder toegenomen dan andere vermogenscomponenten.

⁷ Bv's met vermogen kunnen verschillende doelen hebben. Enerzijds is het vaak ondernemingsvermogen, anderzijds wordt vermogen in bv's ook gebruikt om te sparen, te beleggen of een pensioen op te bouwen (Deinum e.a., 2022). Ook ondernemingsvermogen binnen bv's kan verschillende functies hebben, bijvoorbeeld voor reservering, herinvestering of overtollig. Dat onderscheid in ab-vermogen kunnen we niet maken in de data. Het gaat om het totaal aan ab-vermogen dat aan natuurlijke personen kan worden toegeschreven (zie ook CBS, 2021b). Over aanmerkelijkbelangvermogen is nog geen box 2-belasting betaald, ook met een latente claim van toekomstige box 2-afdrachten is geen rekening gehouden in de data. De vpb over het winstdeel is al wel afgedragen.

⁸ Een deel van de toename is toe te schrijven aan verbeterde registraties. Het CBS (2021b) geeft aan dat niet vast te stellen is om welk deel het gaat. Tegelijkertijd heeft het CBS ook geen volledig zicht op buitenlandse bv's en het ab-vermogen dat daarin zit. Dat is vermoedelijk ook toegenomen deze periode.

Figuur 3-2 Samenstelling vermogens 2022 (links*) en verandering van deze samenstelling 2006-2022 in %-punt (rechts)**

*De vermogensbestandsdelen in de linkerfiguur tellen op tot 100%. Omdat er ook schulden zijn (die een negatieve bijdrage hebben in de optelling), tellen de bezittingen op tot meer dan 100%.

**In de rechterfiguur is de onderverdeling van de top in 2022 vergeleken met de top in 2006. Dit zijn niet noodzakelijkerwijs dezelfde personen.

3.3 Wie zijn de topvermogenden?

Personen uit de meest vermogende huishoudens zijn vaak directeur-grotaandehouder, iets ouder dan gemiddeld, meestal samenwonend en hebben een hoog inkomen. Ongeveer de helft van de top 0,1% bestaat uit directeuren-grotaandehouders (dga's⁹). Daarnaast haalt circa een kwart van de meest vermogenden voornamelijk inkomen uit het opgebouwde vermogen. Aan deze verhouding is tussen 2006 en 2022 weinig veranderd. Van de personen die wel tot de top 1% behoren, maar niet tot de top 0,1%, is 35% dga en heeft 16% voornamelijk inkomen uit vermogen. In vergelijking met de top 0,1% zijn personen in deze groep vaker zelfstandig (ib-)ondernemer of gepensioneerd (zie linkerdeel figuur 3.3).

De meest vermogenden zijn gemiddeld iets ouder dan de rest van Nederland. In de hoogste vermogensgroepen zitten relatief meer 50 tot 65-jarigen dan gemiddeld.¹⁰ 65-plussers komen in de top 1% relatief vaker voor dan gemiddeld, maar het verschil is beperkt. In het linkerdeel van figuur 3.3 is te zien dat het aandeel huishoudens met een AOW- en pensioeninkomen als belangrijkste inkomensbron bij de hoogste vermogensgroepen kleiner is dan gemiddeld. Dat komt doordat een deel van de 65-plussers meer inkomen uit vermogen of een bv (als dga) ontvangt dan inkomen uit pensioen en AOW.

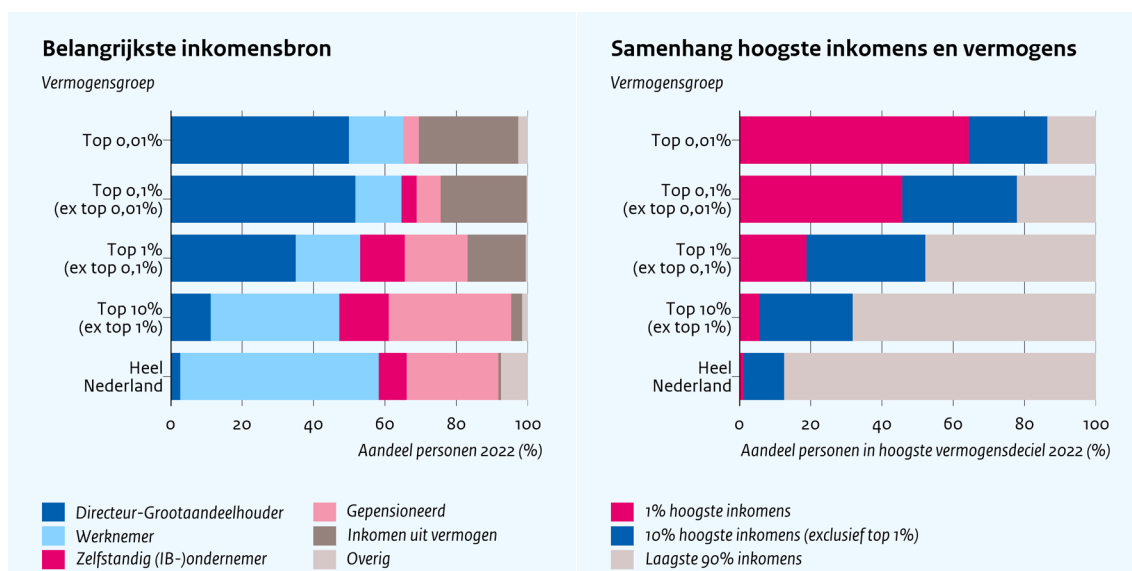
De top bestaat uit minder ouderen dan verwacht op basis van vermogensopbouw gedurende de levensloop. Mensen bouwen gedurende de levensloop vermogen op, waardoor ouderen gemiddeld vermogender zijn dan jongeren, ondanks dat zij bijvoorbeeld op dat moment hetzelfde inkomen hebben. De Gini-coëfficiënt van vermogensongelijkheid wordt daarom voor de helft bepaald door verschillen tussen leeftijdsgroepen (Schulenberg, 2019). Als leeftijd ook de belangrijkste determinant van topvermogens is, zou

⁹ Dga's zijn mensen die eigenaar zijn van een bv en daar hun voornaamste inkomstenbron uit halen. In de meeste gevallen zijn mensen met veel ab-vermogen dga.

¹⁰ Dat is bijvoorbeeld ook in Zwitserland het geval (Baselgia en Martinez, 2022), maar niet in de Verenigde Staten (Scheuer, 2020) waar een groter gedeelte van de superrijken uit selfmade-miljonairs bestaat.

de hoogste vermogensgroep dus bijna volledig uit ouderen bestaan. Om in de groep van de 1% meest vermogenden te komen, speelt dit levensloopeffect echter nauwelijks een rol (Schulenberg, 2019). Vandaar dat de top uit minder ouderen bestaat dan in eerste instantie verwacht. De meest vermogenden zijn gemiddeld wel ouder geworden tussen 2006 en 2022, maar deze toename is gelijk opgegaan met de vergrijzing bij de rest van Nederland.

Figuur 3-3 Samenstelling verschillende vermogensgroepen naar belangrijkste inkomensbron (ilinks) en aandeel personen in het hoogste inkomensdeciel (rechts) in 2022

De hoogste vermogensgroepen bestaan voor ongeveer 80% uit samenwonenden. Dat is duidelijk meer dan het Nederlandse gemiddelde van 60%. Er is sprake van een toename van het aandeel alleenstaanden onder de topvermogenden over de tijd, maar die gaat gelijk op met de landelijke trend.

Er is een samenhang tussen de top van de vermogensrangschikking en de top van de inkomensrangschikking¹¹. In het rechterdeel van figuur 3.3 hebben we gekeken naar het aandeel mensen dat in het hoogste inkomensdeciel zit (uitgesplitst naar de 1% hoogste inkomens) naar vermogensdeciel. De top 0,01% van de vermogensrangschikking bestaat voor 85% uit mensen die in de top 10% van de inkomensrangschikking zitten. Het grootste deel daarvan behoort zelfs tot de 1% hoogste inkomens. De samenhang wordt duidelijk minder sterk lager in de vermogensrangschikking. Slechts 30% van het hoogste vermogensdeciel maakt ook deel uit van het hoogste inkomensdeciel. Dat komt onder meer doordat onder de 10% meest vermogenden het aandeel gepensioneerden hoger ligt. Deze mensen hebben wel vermogen opgebouwd over de tijd, maar ontvangen inmiddels geen hoog inkomen meer.

¹¹ Hier is gebruikgemaakt van bruto persoonlijk inkomen. Inkomen uit vermogen maakt daar geen deel van uit, waardoor de samenhang niet automatisch hoog is omdat een deel van het inkomen wordt bepaald door een fictief rendement op datzelfde vermogen. Daarnaast zijn ingehouden winsten door dga's in dit onderzoek niet meegenomen in het inkomen, in tegenstelling tot Van Essen e.a. (2024).

4 Vermogensmobiliteit

In dit hoofdstuk vergelijken we de vermogenspositie van personen in 2006 met hun vermogenspositie in 2022. Hoe sterker beide vermogensposities overeenkomen, hoe lager de vermogensmobiliteit. In paragraaf 4.1 kijken we naar de vermogensmobiliteit over de gehele verdeling. In 4.2 zoomen we in op de mobiliteit van de hogere vermogensgroepen en in 4.3 kijken we naar de invloed van leeftijd op de vermogensmobiliteit. Ten slotte hebben we in 4.4 een inschatting gemaakt of de vermogensmobiliteit veranderd is sinds de jaren negentig.

4.1 Lagere mobiliteit bij hogere vermogensgroepen

De vermogensmobiliteit is het laagst in het hoogste vermogensdeciel. De transitiematrix in tabel 4.1 illustreert de vermogensrangschikking van personen in 2022 aan de hand van hun positie in 2006, onderverdeeld naar deciel. Hierdoor ontstaat inzicht in hoe mobiel bepaalde vermogensdecielen zijn. Hoe hoger het percentage in een cel, hoe lager de vermogensmobiliteit van mensen in betreffend vermogensdeciel. Bij volledige immobiliteit staat in iedere cel op de diagonaal 100%. In dat geval zou iedereen in deze periode in hetzelfde vermogensdeciel zijn gebleven.

Twee op de drie mensen die in 2006 in het hoogste vermogensdeciel zaten, hadden in 2022 nog steeds een vermogen dat groot genoeg was om tot het hoogste deciel te behoren.¹² Slechts 5% van deze groep is teruggezakt naar een positie beneden het zevende vermogensdeciel. Personen uit de lagere decielen in 2006 blijven in de zestien jaar nadien vaker dan gemiddeld in de lagere vermogensdecielen¹³. Over het algemeen is het waarschijnlijker dat iemand laag in de verdeling het midden bereikt, dan dat iemand hoog in de verdeling daalt naar het midden of de onderkant van de verdeling.

Tabel 4-1 Transitiematrix ontwikkeling vermogenspositie tussen 2006 en 2022 (naar vermogensdeciel)¹⁴

		Vermogensdeciel 2022										Totaal
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Vermogensdeciel 2006	1	10%	13%	11%	7%	14%	14%	10%	8%	6%	6%	100%
	2	18%	24%	18%	9%	9%	8%	5%	4%	3%	2%	100%
	3	9%	13%	22%	16%	11%	10%	7%	5%	4%	3%	100%
	4	5%	6%	15%	23%	13%	12%	10%	7%	6%	4%	100%
	5	3%	3%	8%	22%	16%	14%	12%	9%	7%	6%	100%
	6	3%	2%	4%	8%	13%	20%	20%	14%	10%	7%	100%
	7	2%	1%	2%	4%	7%	14%	25%	22%	15%	8%	100%
	8	1%	1%	1%	3%	4%	6%	18%	30%	24%	12%	100%
	9	1%	0%	1%	2%	3%	3%	7%	21%	38%	25%	100%
	10	1%	0%	0%	1%	1%	1%	2%	5%	20%	67%	100%

¹² We hebben alleen personen meegenomen die beide jaren in de vermogensrangschikking zaten. Mensen die zijn overleden, volwassen zijn geworden of zijn gemigreerd worden niet meegenomen.

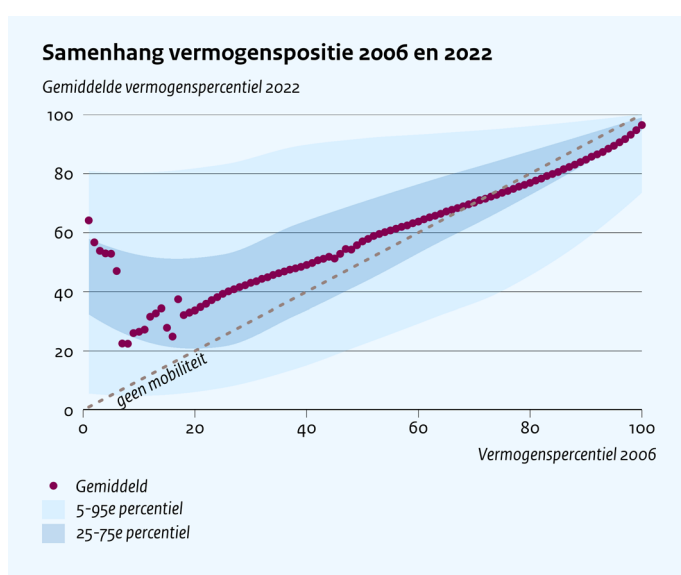
¹³ Het laagste vermogensdeciel is hierop wel een uitzondering. Dit is een afwijkende groep, die bijvoorbeeld bestaat uit ondernemers die met vreemd vermogen hebben geïnvesteerd en daardoor schulden hadden. Voor een deel van die groep zijn betreffende investeringen pas later gaan renderen. Ook kan het huis van een deel van deze groep in 2006 minder waard zijn geweest dan de resterende hypotheekschuld, om later in waarde te zijn gestegen.

¹⁴ In de matrix tellen de rijen op tot 100%. We volgen dus hoe de verdeling is van mensen uit een bepaald vermogensdeciel in 2006 en in 2022. De kolommen tellen niet op tot 100%: in het linkerdeel van de matrix zijn ze opgeteld lager dan 100% en rechts hoger. Dat

Samenhang vermogenspositie 2006 en 2022

De samenhang tussen de vermogenspositie in 2006 en de vermogenspositie in 2022 is hoog. In figuur 4.1 laten de puntjes de gemiddelde positie in de vermogensrangschikking van 2022 zien van iedereen in een bepaald vermogenspercentiel in 2006. Hoe meer de lijn de diagonaal volgt – of parallel daaraan loopt, hoe sterker de samenhang. Vanaf het tiende percentiel is er een sterke samenhang tussen de vermogenspositie in 2006 en 2022. De zogeheten rank-rankcorrelatie voor dit deel van de verdeling is 0,72. Dat betekent dat bij een vermogenspositie die in 2006 tien percentielen hoger lag dan bij een ander, diegene gemiddeld 7,2 percentielen hoger uitkomt in 2022. Gemiddeld genomen lijkt de vermogenspositie in 2022 dus sterk op die van 2006. Met andere woorden: de vermogensmobiliteit in Nederland is laag. Dat is op zichzelf niet onlogisch, aangezien vermogen langzaam wordt opgebouwd, en je het vaak ook niet in één keer kwijtraakt. Inkomens variëren veel meer en daar zal de mobiliteit ook hoger zijn.

Figuur 4-1 De samenhang tussen de vermogenspositie in 2006 en de vermogenspositie in 2022

De vermogensmobiliteit is lager bij de hoogste vermogenspercentielen dan in de rest van de vermogensrangschikking. De lijn in figuur 4.1 is in de hoogste vermogensdeciël namelijk steiler dan daaronder: de rank-rankcorrelatie ligt zelfs boven de 1. Personen uit de top 1% van 2006, zaten in 2022 gemiddeld in het 96e percentiel. Ook de spreiding in vermogensmobiliteit wordt steeds kleiner binnen de hogere vermogenspercentielen. Van de hoogste vermogenspercentielen in 2006 komt slechts één op de twintig onder het 75e percentiel uit in 2022.

komt doordat vermogen wordt opgebouwd gedurende de levensloop: over het algemeen neemt vermogen toe en komen mensen naarmate ze ouder worden hoger in de vermogensrangschikking terecht. Met andere woorden: mensen schuiven naar rechts in de matrix. De linkerkant van de vermogensrangschikking wordt veelal opgevuld door jongeren die recent een zelfstandig huishouden zijn begonnen. De jongeren die ingestroomd zijn in de verdeling tussen 2006 en 2022 zitten echter niet in deze matrix, juist omdat ze in 2006 nog geen zelfstandig huishouden vormden en geen zelfstandige vermogenspositie hadden. Een tweede reden voor de scheve verdeling over de kolommen is dat de lagere vermogensdecielen relatief vaker uit alleenstaanden bestaan en naarmate het vermogensdeciël hoger wordt, het aandeel samenwonenden toeneemt. Bij paarvorming worden twee vermogens samengevoegd en – zelfs zonder individuele vermogensgroei – schuift men daardoor naar rechts in de matrix op. Paarvorming vind vaak ook vaak plaats gedurende de levensloop. Door dit soort levensloopeffecten helt de matrix daarom naar rechts over.

Aan de onderkant van de vermogensrangschikking is veel minder persistentie van de vermogenspositie. Personen die in 2006 in het laagste vermogensdeciël zaten, komen gemiddeld hoger terecht in de vermogensrangschikking van 2022 dan op basis van de rank-rankcorrelatie van 0,72 voorspeld wordt¹⁵. Dit is een groep die in 2006 een negatief vermogen had. Dat kan komen door een hypotheekschuld die in 2006 nog groter was dan de waarde van hun huis, wat na een sterke waardeinstijging de jaren nadien inmiddels niet meer het geval is. Een andere reden kan zijn dat investeringen met vreemd vermogen in een (eigen) onderneming pas later renderen. Ook zitten in de laagste decielen bijvoorbeeld studenten die veelal nog moeten beginnen met het opbouwen van vermogen (en het aflossen van hun studieschuld).

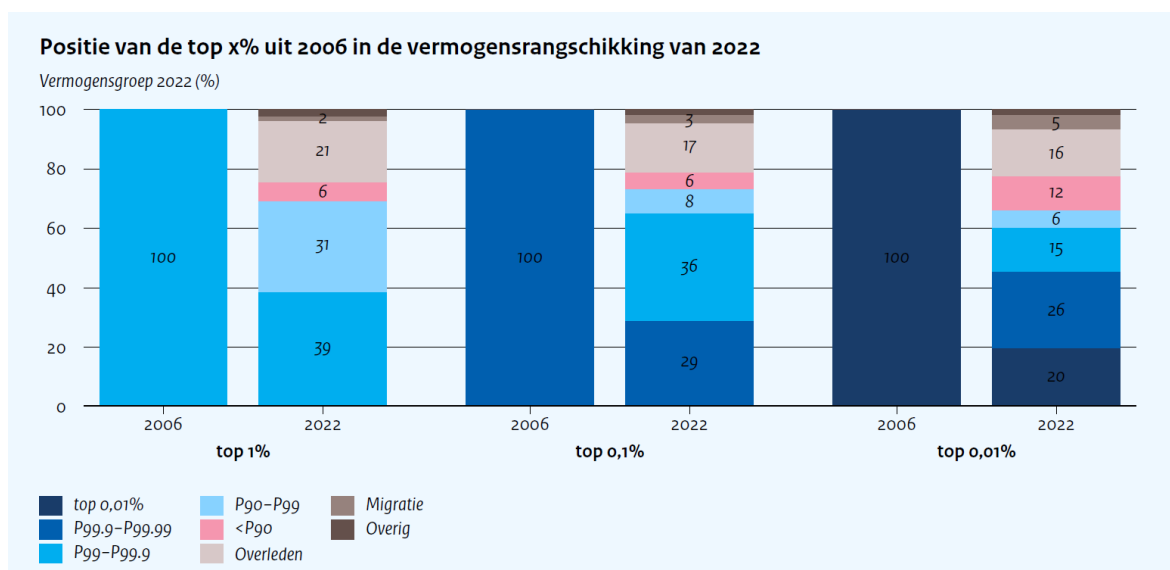
4.2 Mobiliteit hogere vermogensgroepen

Hoewel de vermogensmobiliteit van de top beperkt is, zijn er binnen het hoogste vermogensdeciël wel verschuivingen. Slechts één op de vijf mensen uit de top 0,01% van 2006 maakt daar in 2022 nog steeds deel van uit, voor de top 1% is dat twee op de vijf. In de rest van deze paragraaf laten we zien dat personen die wegvallen uit een topgroep, over het algemeen wel voldoende vermogen hebben om hoog te blijven in de vermogensrangschikking. En andersom is de instroom in de hoge vermogensgroepen veelal afkomstig van personen net onder de top.

Wat gebeurt er met mensen die uit de hoogste vermogensgroepen verdwijnen?

De meest vermogenden die verdwijnen uit een hoge vermogensgroep, blijven meestal wel hoog in de vermogensrangschikking. In figuur 4.2 is te zien dat de meeste personen die terugvallen uit een hoge vermogensgroep terecht komen in de vermogenspercentielen daar vlak onder. Slechts één op de zestien mensen uit de top 1% van 2006 valt terug naar een positie buiten de top 10% van de vermogensrangschikking. Zeven op de tien blijven wel tot de top 10% behoren, ruim de helft daarvan blijft zelfs in de top 1%. Opvallend daarbij is dat uit de top 0,01% een groter aandeel naar de onderste negen decielen daalt dan uit de top 1% of top 0,1%. Dat kan te maken hebben met het grotere aandeel dga's in deze groep, waarbij het risico op faillissementen of tegenslag van de bedrijven ook groter is.

Figuur 4-2 Uitstroom top x% uit 2006

¹⁵ Als de onderste tien vermogenspercentielen meegenomen worden, daalt de rank-rankcorrelatie van 0,72 naar 0,58.

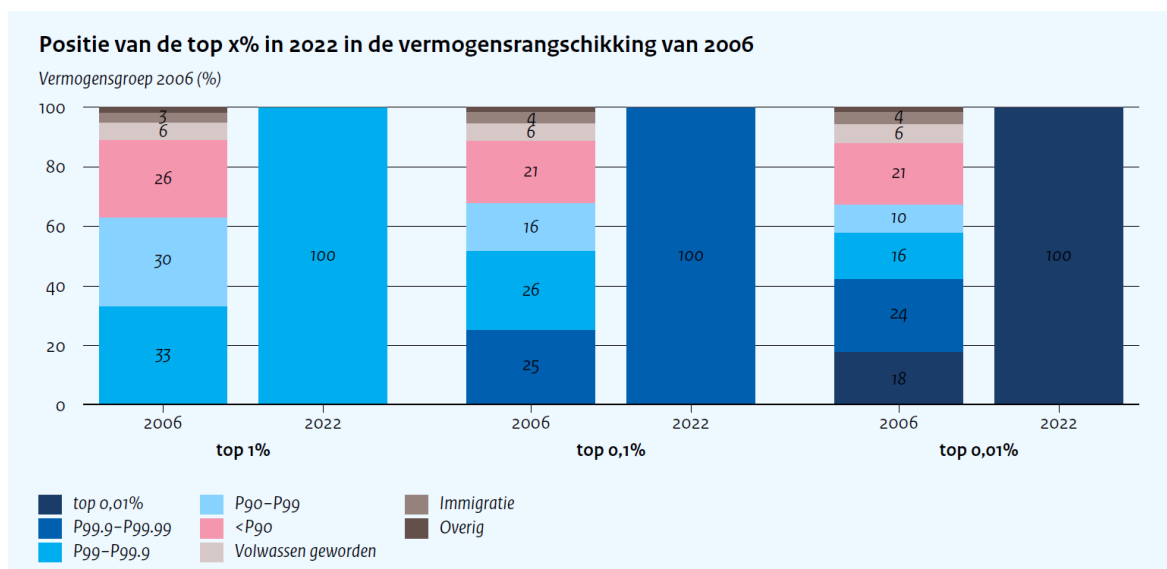
Bijna een kwart van de personen uit de top 1% verdween daaruit door migratie of overlijden. 2% van de top 1% is gemigreerd naar het buitenland. Binnen de top 0,01% is dat aandeel met 5% wat groter. Het aantal overleden personen uit de topgroepen lag deze periode tussen de 16 en 21%.

Waar komt de nieuwe instroom in de hoogste vermogensgroepen vandaan?

Een groot deel van de instroom in de top van de vermogensrangschikking, zat daar in 2006 vlak onder. Naast de 18% die in de top 0,01% is gebleven, zat nog eens de helft van deze hoogste vermogensgroep uit 2022 16 jaar eerder al wel in de top 10% van de vermogensrangschikking. Een op de vier à vijf mensen uit de hoogste vermogensgroepen van 2022, zaten in 2006 nog in de onderste negen decielen van de vermogensrangschikking. De opwaartse mobiliteit vanuit de onderste negen decielen van de vermogensrangschikking naar de top is groter dan de omgekeerde neergaande mobiliteit. Dit komt onder meer doordat een deel van de vermogenden in de top tussen 2006 en 2022 is overleden of gemigreerd.

Ongeveer 10% van de personen in hoogste vermogensgroepen in 2022 maakte in 2006 nog geen (zelfstandig) deel uit van de vermogensrangschikking. Deze personen zijn door immigratie naar Nederland gekomen of waren in 2006 nog inwonend kind, maar vormen in 2022 inmiddels wel een zelfstandig huishouden. Zo'n 3 à 4% van de mensen in de hoogste vermogensgroepen is in deze periode naar Nederland verhuisd. Er zijn meer vermogende mensen naar Nederland gemigreerd dan uit Nederland geëmigreerd. Van de top 1% zijn ongeveer 2400 personen uit Nederland vertrokken, en 5500 mensen naar Nederland gemigreerd¹⁶. Uitzondering hierop is de top 0,01%, waar het migratiesaldo met een in- een uitstroom van zestig personen in balans is.

Figuur 4-3 Instroom top x% in 2022

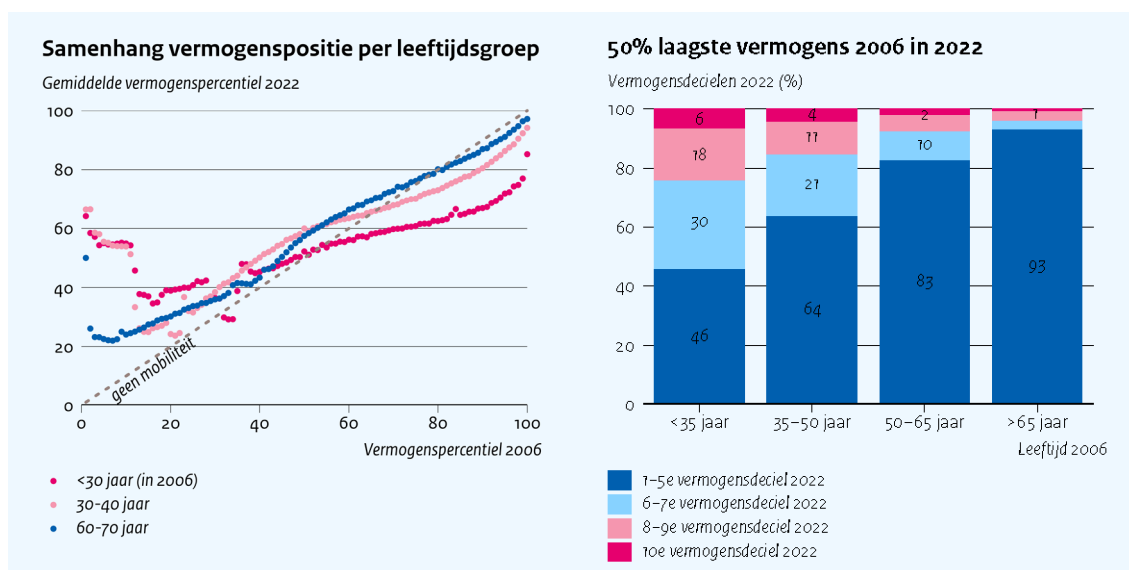
¹⁶ De top 1% bestaat uit zo'n 150.000 personen.

4.3 Invloed van leeftijd op mobiliteit

Vermogensmobiliteit wordt beïnvloed door de levensloop: naarmate men ouder wordt, neemt de mobiliteit af. In het linkerdeel van figuur 4.4 is te zien dat bij ouderen de vermogenspositie in 2022 veel sterker lijkt op de positie in 2006 dan bij jongeren. Bij personen die in 2006 veertig jaar of jonger waren, lag de rank-rankcorrelatie rond de 0,5. Dat betekent dat bij een vermogenspositie die in 2006 tien percentielen hoger lag dan bij een andere jongere, die persoon in 2022 gemiddeld vijf percentielen hoger uitkomt. Voor zestigplussers ligt de rank-rankcorrelatie met 0,8 een stuk hoger. Bij jongeren is de vermogensmobiliteit dus groter, omdat vermogen over de levensloop wordt opgebouwd. Bij ouderen verandert er vaak niet zoveel meer in de vermogenspositie, terwijl jongeren nog allerlei mogelijkheden hebben om vermogen op te bouwen, maar ook meer risico lopen op tegenslag.

Als mensen vanuit een lagere positie de vermogenstop bereiken, is dat vooral in een eerder periode in hun leven en niet pas als ze gepensioneerd zijn. Maar ook die mobiliteit is beperkt. Uit de onderste vijf vermogensdecielen in 2006, heeft slechts 6% van de personen tot 35 jaar in zestien jaar tijd het bovenste deciel bereikt (zie rechterdeel figuur 4.4). Vanuit oudere groepen bereiken nog minder mensen het bovenste deciel: 1% van de 50-plusser uit de onderste vijf decielen.

Figuur 4-4 De samenhang tussen de vermogenspositie in 2006 en de vermogenspositie in 2022 naar leeftijdsgroep (links) en de transitie matrix 50% laagste vermogens: waar komen de laagste 5 decielen uit 2006 in 2022 terecht, naar leeftijdsgroep in 2006 (rechts)

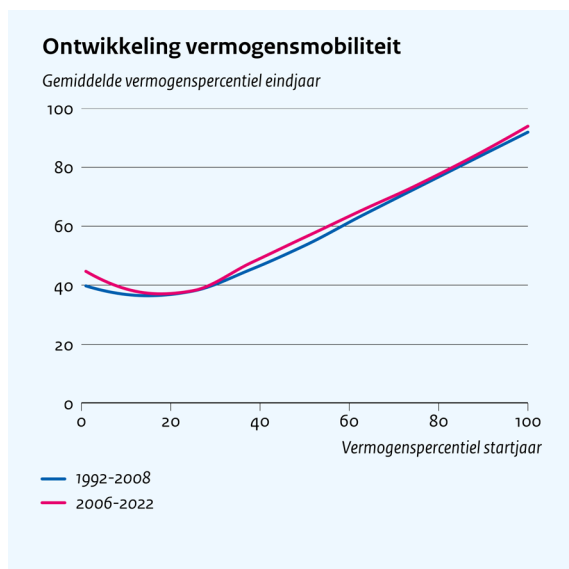
4.4 Ontwikkeling mobiliteit vanaf 1992

De vermogensmobiliteit tussen 2006 en 2022 is ongeveer gelijk gebleven ten opzichte van de zestienjarige periode voordien. Voor de periode 1992 tot 2008 zijn geen integrale vermogensdata beschikbaar, maar met behulp van de steekproef uit het Inkomenspanelonderzoek is het wel mogelijk een beeld te schetsen van de samenhang in vermogensposities tussen 1992 en 2008¹⁷. Figuur 4.5 laat zien dat deze

¹⁷ Het eerste Inkomenspanelonderzoek met vermogensdata is uit 1992. Om een periode van gelijke omvang te kunnen vergelijken met 2006-2022 hebben we gekozen om de samenhang in vermogenspositie te analyseren tussen 1992 en 2008. Er is dus een kleine overlap met de navolgende periode, die in 2006 begint.

samenhang bijna gelijk is aan de samenhang tussen 2006 en 2022. Er is dus geen reden om te vermoeden dat de vermogensmobiliteit is afgenomen ten opzichte van de periode 1992 tot 2008.

Figuur 4-5 De samenhang tussen de vermogenspositie in 2006 en de vermogenspositie in 2022, vergeleken met de samenhang tussen 1992 en 2008.

5 Achtergrondkenmerken (im)mobiliteit vermogenspositie

In dit hoofdstuk kijken we naar factoren die kunnen bijdragen aan het blijven in of bereiken van de top van de vermogensrangschikking. Dit doen we door middel van logistische regressieanalyses. Per factor zijn er odds-ratio's berekend. Deze weerspiegelen de kans voor personen met betreffend kenmerk om in de top 1%, 0,1% of 0,01% van de vermogensrangschikking van 2022 te belanden ten opzichte van een bepaalde referentiecategorie (binnen dezelfde variabele: bijvoorbeeld 65-plussers ten opzichte van twintigers)¹⁸. We nemen alleen personen mee die in beide jaren in de vermogensdata aanwezig zijn en een zelfstandig huishouden vormen. De analyses bevatten dus geen informatie over opgroeiende kinderen, overledenen of migranten. Om voor het levensloopeffect – zie paragraaf 4.3 – te corrigeren, controleren we in alle analyses voor leeftijd.

¹⁸ Odds-ratio's zijn de coëfficiënten uit de logistische regressieanalyse, die bewerkt zijn zodat ze de kansverhouding tussen verschillende groepen weergeven. Een odds-ratio groter dan 1 betekent dat de kans groter is om in betreffende vermogensgroep te komen dan voor de referentiecategorie. En vice versa voor een odds-ratio kleiner dan 1.

5.1 Welke factoren dragen bij om hoog te blijven in de vermogensrangschikking?

Hoe hoger de vermogenspositie in 2006, hoe groter de kans om in 2022 in de top te zitten. Behoorde een persoon in 2006 al tot de top 1%, dan is het 400 keer waarschijnlijker dat deze persoon daar in 2022 nog steeds toe behoorde, dan dat iemand met een doorsnee vermogen de stap naar de top 1% heeft gezet (zie tabel 5.1). Personen uit de top 10% (exclusief top 1%) hebben 24 keer meer kans om in die top 1% te belanden dan iemand met een doorsnee vermogen. Voor de top 0,01% geldt ook dat hoe hoger de vermogenspositie in 2006, hoe groter de kans om in 2022 in de top te zitten. De kansen voor de top 1% en de top 10% uit 2006 liggen wel een stuk lager, doordat de vermogens van de top 0,01% aanzienlijk veel hoger liggen dan van de top 1%.

Tabel 5-1 Odds ratio's per groep: vermogenspercentiel 2006*

Vermogenspercentiel	Top 0,01% (ex top 0,1%)	Top 0,1% (ex top 0,01%)	Top 1% (ex top 0,1%)
1-10	1,1	1,1	1,1
11-20	0,2	0,4	0,3
21-30	0,3	0,5	0,4
31-40	0,4	0,7	0,6
41-50	<i>Referentiecategorie</i>		
51-60	0,9	1,1	1,2
61-70	0,8	1,2	1,3
71-80	0,7	1,3	1,8
81-90	1,9	2,9	3,8
91-99	5,8	14,5	23,9
top 1%	308	429	409

*De odds ratio's zijn gecorrigeerd voor leeftijd. Zie de bijlage voor uitgebreidere regressieresultaten.

Andere factoren die helpen bij het vasthouden van een hoge vermogenspositie

Naast de aanvankelijke vermogenspositie, spelen ook de samenstelling van het vermogen en andere factoren een rol bij het handhaven van een positie aan de top. In tabel 5.2 is te zien hoeveel een factor bijdraagt aan de kans dat iemand met een hoge positie in de vermogensrangschikking in 2006 (top 10% of top 1%) in 2022 in de top 1% terechtkomt of blijft. Bij een hoger percentage speelt de betreffende factor een grotere rol.

Vooraf een succesvolle onderneming – met name als ab-houder - en een hoge inkomenspositie dragen ertoe bij dat men een hoge vermogenspositie kan vasthouden. Dat geldt met name voor de top 1% uit 2006 om in de top 1% te blijven, en in iets mindere mate voor de top 10% uit 2006 om in de top 1% van 2022 te belanden. Om in de top 0,1 en top 0,01% te komen of te blijven, zijn de verhoudingen uit tabel 5.2 ongeveer gelijk, met dien verstande dat de percentages over het algemeen iets hoger liggen. Betreffende factoren worden dus belangrijker naarmate men hoger in de vermogensrangschikking zit.

Met name het aandeel ab-vermogen van het totale bezit in 2006 speelt een belangrijke rol bij het behouden van een hoge vermogenspositie. Bijna 60% van de kans om in de top 1% te blijven, wordt verklaard door de relatieve omvang van het ab-vermogen. Niet alleen de omvang van het initiële vermogen, maar ook waar dat vermogen uit bestaat is dus van belang om een hoge vermogenspositie te handhaven. Het

hoge percentage bij de variabele ‘ondernemerschap’ wordt grotendeels veroorzaakt door hetzelfde mechanisme: het zijn voornamelijk dga’s (met een hoog aandeel ab-vermogen), die hun hoge positie weten te handhaven, en in mindere mate de zelfstandige ondernemers (de zogenoemde ib-ondernemers).

Tabel 5-2 Factoren die een rol spelen om in 2022 in de top 1% (exclusief top 0,1%) te blijven of te komen vanuit top 10% in 2006 in de vermogensrangschikking¹⁹

	Bijdrage kans top 10% (excl. top 1%) 2006	Bijdrage kans top 1% 2006
Grotere kans t.o.v. doorsnee vermogen	23,9	409
Aandeel AB-vermogen	38%	59%
Inkomenspositie huishoudens	28%	36%
Ondernemerschap (dga of ib-ondernemer)	29%	30%
Erfenis/schenking ontvangen	12%	16%
Verandering huishoudsamenstelling	-4%	-9%

Ook een hoge positie in de inkomensverdeling van 2006 speelt een aanzienlijke rol bij het behouden van een positie aan de top.²⁰ Dit laat zien dat rendementen op een hoog vermogen alleen niet altijd voldoende zijn om hoog in de vermogensrangschikking te blijven. Extra financiële middelen –bijvoorbeeld inkomen uit arbeid of uit een eigen onderneming - dragen hier ook aan bij.

Veranderingen in de huishoudsamenstelling en het ontvangen van erfenissen of giften beïnvloeden de kans om een hoge vermogenspositie te handhaven niet of nauwelijks. Door overlijden of scheiden van de partner wordt de kans om hoog in de vermogensrangschikking te blijven iets kleiner. Erfenissen en schenkingen spelen ook maar een beperkte rol om hoog in de vermogensrangschikking te blijven. De mensen in de top van de vermogensrangschikking zijn eerder schenkers dan ontvangers van giften.

¹⁹ Dit hebben we berekend door steeds een aanvullende variabele toe te voegen aan de basis logistische regressiemodellen uit het begin van deze paragraaf. Hoe meer de odds ratio van de aanvankelijke vermogenspositie afneemt bij het toevoegen van een factor aan de analyse, hoe belangrijker de rol van de betreffende factor is om een hoge vermogenspositie te handhaven. Bijvoorbeeld: de kans om in de top 1% uit te komen voor iemand die in 2006 al in de top 1% zat, is 409 keer hoger dan voor iemand met een doorsnee vermogen. Met het toevoegen van het aandeel ab-vermogen aan de logistische regressie daalt deze kansverhouding naar 169, een afname van 59%. Iedere rij in de tabel is de uitkomst van een losse logistische regressie.

²⁰ Omdat voor een deel van de meest vermogenden inkomen uit vermogen hun primaire inkomensbron is, is dit inkomensbestandsdeel in het inkomensbegrip van deze analyse niet meegenomen. Hierdoor voorkomen we dat we een vermogenspositie aan het voorspellen zijn met inkomen uit datzelfde vermogen. Dat betekent overigens niet dat vermogen niet indirect invloed heeft op de hoogte van het inkomen. Bijvoorbeeld als met vermogen is geïnvesteerd in de eigen onderneming, waardoor winsten en het inkomen uit die onderneming toenemen.

5.2 Welke factoren dragen bij aan het stijgen naar de top van de vermogensrangschikking?

Factoren die bijdragen om de top van de vermogensrangschikking te bereiken, zijn het ontvangen van een erfenis of gift, een hoog inkomen of een succesvolle onderneming (in sommige gevallen als deze wordt overgedragen met behulp van de bedrijfsopvolgingsregeling). In deze paragraaf kijken we naar factoren die bijdragen aan het bereiken van de top van de vermogensrangschikking. Daarvoor maken we gebruik van de logistische regressieanalyses uit de vorige paragraaf en kijken we naar de odds ratio's van de verschillende factoren. De odds ratio's zijn gecorrigeerd voor de initiële vermogenspositie en leeftijd, waardoor de hoogte daarvan laat zien welke factoren bijdragen aan het bereiken van de top²¹. Uitgebreide regressieresultaten zijn in de bijlage te vinden.

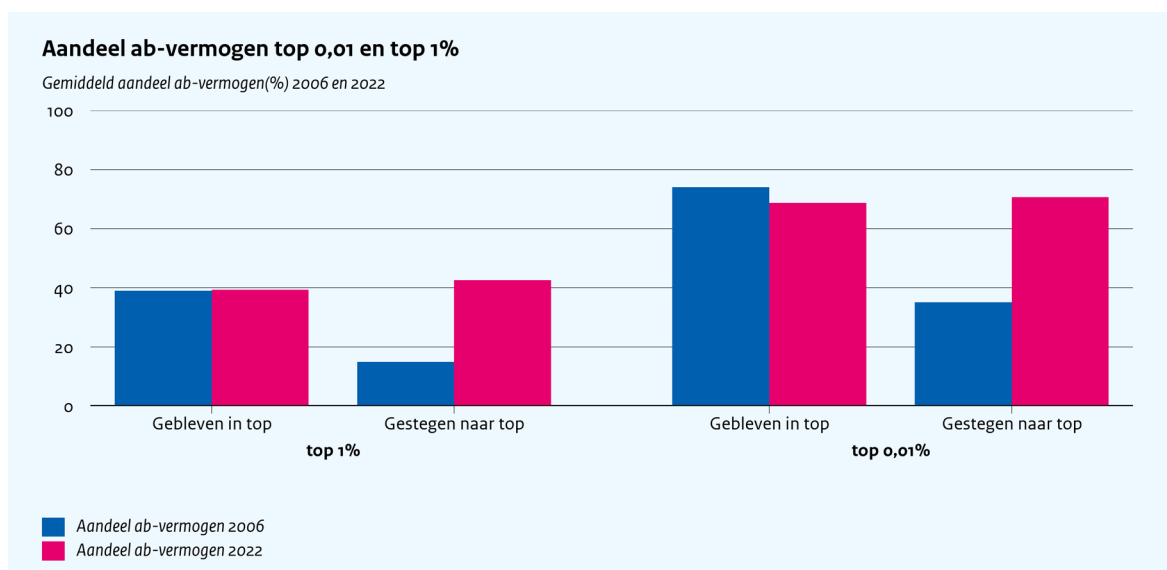
Ondernemerschap en ab-vermogen

Een succesvolle onderneming is de meest voorkomende route naar de top van de vermogensrangschikking. Personen die tussen 2006 en 2022 dga zijn geworden of gebleven, hebben een acht keer grotere kans om in de top 1% te belanden dan niet-ondernemers. Dga's die gestegen zijn naar de top 0,01%, hadden in 2006 al een behoorlijk aandeel ab-vermogen (gemiddeld 35%) wat in de jaren nadien is toegenomen tot 70% (zie rechterdeel figuur 5.1). Het linkerdeel van de figuur laat zien dat ab-vermogen ook belangrijk is om de top 1% te bereiken, maar in mindere mate dan om de top 0,01% te bereiken. Een sterk stijgend vermogen in bv's wordt vaak veroorzaakt door een succesvolle onderneming. En dat begint meestal met het nemen van risico om een onderneming te starten of te investeren in een onderneming. Echter vereist het starten van een onderneming ook startkapitaal, wat voor sommige personen makkelijker te verkrijgen is dan voor anderen. Dergelijke risico's pakken ook vaak minder succesvol uit. Het is daarom een verre van gegarandeerde route naar de top van de vermogensrangschikking, die maar door een kleine groep genomen wordt. Bv's worden ook gebruikt om te sparen, te beleggen of een pensioen op te bouwen (Deinum e.a., 2022). Mensen die de stap naar de top hebben gezet, kunnen dat ook op die manier hebben gedaan. Met name door beleggingen. Op spaargeld wordt vaak minder rendement gemaakt.

Ook zelfstandige ib-ondernemers bereiken de top 1% vaker dan niet-ondernemers, maar de kans dat zij deze stap zetten is kleiner dan voor dga's. Zelfstandige (IB-)ondernemers hebben echter niet meer kans om de top 0,1% of top 0,01% te bereiken dan niet-ondernemers. Dat deel van de vermogensrangschikking is veel exclusiever voor (voormalige) dga's. Een verschil in de kansen voor dit type ondernemers kan ook worden verklaard doordat grotere of succesvolle ib-ondernemers hun onderneming omzetten in een bv.

²¹ Deze analyses pretenderen vermogensmobiliteit niet causaal te verklaren. Ze laten voornamelijk zien welke factoren daarmee samenhangen.

Figuur 5-1 Gemiddeld aandeel ab-vermogen 2006 en 2022 van de top 0,01% en de top 1% in 2022 van personen die gestegen zijn naar de top versus personen die al in de top zaten

Ontvangen van erfenissen of giften

Een grote erfenis of schenking maakt het voor personen met een iets lagere vermogenspositie mogelijk de top 1% te bereiken. De kans om in de top 1% terecht te komen voor personen met een erfenis of gift van meer dan één miljoen euro is 15 keer groter dan voor personen die geen of slechts een kleine erfenis of gift ontvangen (zie tabel 5.3). Groot e.a. (2019) lieten zien dat de erfenissen en giften veelal terechtkomen bij huishoudens die al hoog in de vermogensrangschikking zaten. De daarbovenop grote ontvangen erfenis of gift draagt voor sommigen bij aan de stap naar de top 1%. Bij het zetten van de stap naar het hogere deel van de top 1%, helpt het ontvangen van een groter erfenis of gift mee, maar daarvoor is veelal meer nodig dan alleen een erfenis of gift.

Tabel 5-3: Kansen (odds ratio) om de top van de vermogensrangschikking te bereiken per categorie van ontvangen erfenis of gift*

	Top 1% (ex top 0,1%)	Top 0,1% (ex top 0,01%)	Top 0,01%
0-50.000	Referentiecategorie		
50.000-100.000	1,3	1,0	1,1
100.000-250.000	1,4	1,2	1,2
250.000-500.000	1,9	1,2	1,2
500.000-1.000.000	3,4	1,4	0,8
>1.000.000	15,2	4,6	4,7

* odds ratios gecorrigeerd voor de oorspronkelijke vermogenspositie en leeftijd. Zie de bijlage voor uitgebreidere regressieresultaten.

Personen die tussen 2006 en 2018 een erfenis of schenking ontvingen waarop de bedrijfsopvolgingsregeling (BOR) van toepassing was, hebben een grotere kans om in de top van de vermogensrangschikking te belanden dan personen met een erfenis waarbij de BOR niet is gebruikt. Ook daarbij geldt dat we met name een effect zien om de top 1% te bereiken. De kans om die stap te maken, is tien keer groter wanneer de BOR is gebruikt in een erfenis dan wanneer dat niet is gedaan. Dat komt mede doordat de bedragen die met de BOR worden ontvangen vaak groter zijn dan ‘normale’ erfenschappen of giften (Groot e.a. 2019). Ook dat is in veel gevallen – overgedragen – ab-vermogen waardoor mensen de top van de vermogensrangschikking weten te bereiken. Dat onderstreept het belang van ab-vermogen om in de top van vermogensrangschikking uit te komen.

Hoge inkomens

Personen met een hoog inkomen in 2006, hebben een grotere kans om in 2022 naar de top van de vermogensrangschikking te stijgen dan middeninkomens. Personen uit de top 10% van de inkomensrangschikking hebben een drie keer zo grote kans om de top 1% van de vermogensrangschikking te bereiken dan personen uit het midden van de inkomensrangschikking (zie tabel 5.4). Een hoog inkomen kan voor de extra financiële middelen zorgen om de laatste stap naar de top 1% van de vermogensrangschikking te zetten. Bijvoorbeeld om meer te kunnen sparen of beleggen, maar een hoog inkomen kan ook voor de financiële middelen zorgen om te investeren in een – later - succesvolle onderneming. De inkomenspositie lijkt belangrijker te zijn om de top 0,01% te bereiken dan de vermogensgroepen daaronder: personen uit de top 10% van de inkomensrangschikking hebben een zeven keer grotere kans de stap naar de top 0,01% te zetten ten opzichte van iemand met een doorsnee inkomen.

Opvallend genoeg hebben personen uit het laagste inkomensdeciël in 2006 een vier keer grotere kans om de top van de vermogensrangschikking te bereiken dan middeninkomens. Mogelijk zijn dit personen die al wel een hoog vermogen hadden, daarop (tijdelijk) interen - bijvoorbeeld tijdens een sabbatical - en vervolgens weer een onderneming zijn begonnen²². Een andere mogelijke groep zijn dga's of ib-ondernemers met aanloopverliezen in de startfase van hun bedrijf of ondernemers.

Tabel 5-4 Kansen (odds ratio) om de top van de vermogensrangschikking te bereiken per inkomensdeciël*

	Top 1% (ex top 0,1%)	Top 0,1% (ex top 0,01%)	Top 0,01%
1 (10% laagste inkomens)	2,4	3,1	3,7
2	1,2	1,2	1,8
3	1,1	1,6	1,7
4	1,0	1,1	0,8
5	<i>Referentiecategorie</i>		
6	0,9	1,1	1,0
7	1,0	1,3	1,3
8	1,2	1,9	1,8
9	1,6	2,6	2,5
10 (10% hoogste inkomens)	3,2	5,0	6,8

* odds ratios gecorrigeerd voor de oorspronkelijke vermogenspositie en leeftijd. Zie daarvoor de bijlage.

²² In het gebruikte inkomensbegrip van deze analyse is het inkomen uit vermogen niet meegenomen. Is dit de enige inkomensbron van een persoon, dan nemen wij dat waar als het hebben van inkomen van o.

Huishoudsamenstelling

Samenwonenden hebben een grotere kans om de top van de vermogensrangschikking te bereiken dan alleenstaanden. Een alleenstaande die met iemand anders een stel is geworden, heeft een vier keer grotere kans om de top 1% te bereiken dan iemand die alleenstaand is gebleven. Twee individuele vermogens samengevoegd zijn in de regel immers meer dan één. Voor personen die gescheiden zijn tussen 2006 en 2022, is kans juist 35% lager dan voor blijvend alleenstaanden.

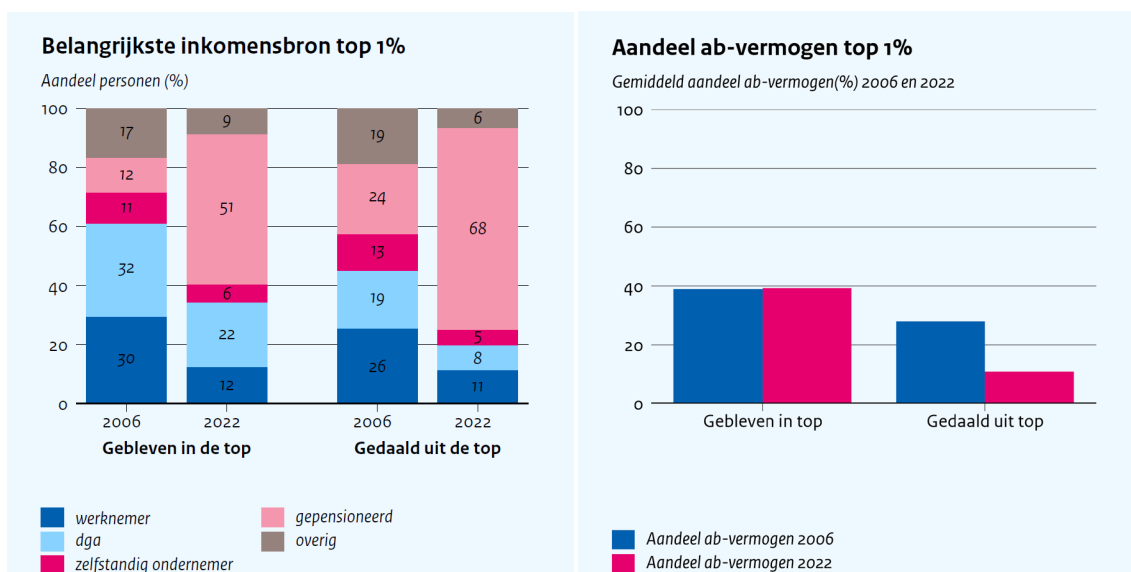
Andere factoren helpen vooral in combinatie met een hoge vermogenspositie

Een gestegen aandeel ab-vermogen, een hoog inkomen of een ontvangen erfenis of gift (met name door de BOR) kunnen bijdragen om de stap naar de top te zetten, voornamelijk als men al hoog in de vermogensrangschikking zat. In hoofdstuk vier zagen we al dat de hoogste vermogensgroepen vooral bereikt worden door mensen die daar vlak onder zaten. Dit hoofdstuk laat zien dat het vooral de combinatie hoge vermogenspositie (bijvoorbeeld in de top 10%) en betreffende factoren zijn, die de kans vergroten om in de top 1% (of hoger) uit te komen. Voor een kleinere groep is het ook mogelijk om daar te komen vanuit een lagere positie, mede door dit soort factoren.

5.3 Welke factoren dragen bij aan het wegzakken uit de top van de vermogensrangschikking?

In deze paragraaf kijken we naar factoren van mensen die uit de top van de vermogensrangschikking zijn gedaald naar een lagere positie. Mensen die vanuit de top van de vermogensrangschikking zijn gedaald naar een lagere positie in 2022, zijn vaker dan gemiddeld alleenstaand geworden, beschikken over een lager inkomen, hebben het aandeel ab-vermogen zien dalen en zijn vaak gepensioneerd. Mensen die overleden of gemigreerd zijn, hebben we niet meegenomen.

Figuur 5-2 Belangrijkste inkomensbron (links) en gemiddeld aandeel ab-vermogen (rechts) 2006 en 2022 van de top 0,01% en de top 1% in 2006 van personen die uit de top zijn weggezakt versus personen die in de top zijn gebleven

Personen die vanuit de top 1% van 2006 zijn gedaald naar een lagere positie in 2022 zijn vaak gepensioneerd. Een kwart van de dalers uit de top 1% was in 2006 al gepensioneerd (zie linkerdeel figuur 5.2). Dat is duidelijk meer dan de 12% van de personen die zich gehandhaafd hebben in de top 1%. Zowel de blijvers als de dalers zijn in de zestien jaar nadien in groten getale gepensioneerd. Onder de blijvers is het percentage opgelopen van 12 naar 51% en onder de dalers zelfs richting de 70%. De dalers zijn dus al eerder gepensioneerd dan de blijvers en hebben mede daardoor niet voldoende vermogen weten te genereren om hun vermogenspositie – in tijden van snel sterk groeiende vermogens – te handhaven.

Bij de dalers uit de top 1% is vaak het aandeel ab-vermogen kleiner geworden. Personen die zich gehandhaafd hebben in de top 1% hadden zowel in 2006 als in 2022 ongeveer 40% van hun bezit in ab-vermogen zitten (zie rechterdeel figuur 5.2). Mensen die gedaald zijn, hadden in 2006 al minder ab-vermogen (28%). In de jaren nadien is dat verder gedaald naar 10%.

Mensen die in deze periode alleenstaand zijn geworden, hebben een grotere kans om te dalen uit de top 1%. Een kwart van de mensen die gedaald zijn uit de top 1% is in de periode tussen 2006 en 2022 alleenstaand geworden, terwijl ze daarvoor een paar met een ander vormden. Dat kan zijn door overlijden van de partner of door scheiding. Onder de mensen die zich gehandhaafd hebben in de top 1% was dat met bijna 10% duidelijk minder. De meeste van de blijvers (83%) zijn een stel gebleven, en hebben hun vermogen daardoor niet hoeven verdelen over verschillende huishoudens, zoals bij dalers die gescheiden zijn.

De dalers uit de top 1% hadden in 2006 gemiddeld een lager inkomen dan de mensen die in de top 1% zijn gebleven. Van de blijvers had 54% een inkomen dat tot het hoogste inkomensdeciel hoorde. Bij de dalers was dat 39%. Het lijkt er dus op dat een deel van de dalers te weinig extra financiële middelen uit inkomen heeft gegenereerd om tot de top 1% te blijven behoren.

Mensen zijn niet weggezaakt uit de top omdat ze een deel van het vermogen hebben geschonken. Deze personen hebben namelijk in de periode 2007-2021 minder geschonken dan mensen die naar de top zijn gestegen of in de top zijn gebleven. De dalers uit de top 1% hebben gemiddeld 180.000 euro geschonken. Bij de mensen die in de top 1% zijn gebleven of naar toe zijn gestegen, lag dat met 340.000 respectievelijk 400.000 euro een stuk hoger. Over het algemeen zijn mensen dus niet gedaald uit de top omdat ze een deel van het vermogen hebben geschonken aan familieleden of anderen. Het lijkt eerder andersom te werken: omdat er minder vermogen wordt opgebouwd – of zelfs is verloren – is er ook minder over om te schenken. Bij de top 0,01% werkt dit op dezelfde manier, maar dan met hoger bedragen. De dalers hebben gemiddeld 1,2 miljoen euro geschonken, tegenover 2,6 miljoen voor blijvers en 3,9 miljoen voor de stijgers.

Internationale vergelijking

In internationale vergelijkingen heeft Nederland een hoge vermogensongelijkheid. Op de lijst van meer ontwikkelde landen heeft Nederland na de Verenigde Staten de hoogste vermogensongelijkheid. Internationale vergelijkingen zijn echter lastig met name door verschillen in de pensioenvoorziening. In Nederland is een groot deel van de pensioenvoorziening collectief, terwijl die in de meeste andere landen vaak individueel is. Dat betekent dat voor Nederland het meeste opgebouwde pensioenvermogen niet wordt meegenomen in dit soort vergelijkingen. Als dit wel wordt gedaan, daalt de vermogensongelijkheid omdat de middenklasse een relatief groot deel van het vermogen als pensioenvermogen heeft (Kooiman en Lejour, 2016 en CBS, 2020).

Er zijn weinig vergelijkbare studies gedaan naar vermogensmobiliteit van de hoogste vermogensgroepen in andere landen. Er zijn geen studies waarmee we kunnen vergelijken of vermogensmobiliteit in Nederland hoger of lager is dan in andere landen. Maar we zien in het buitenland wel vergelijkbare mechanismen dat mensen langdurig aan de top blijven en dat het bedrijfsvermogen vooral verklaart of mensen aan de top komen en blijven.

Audoly e.a. (2024) hebben gekeken naar de vermogensmobiliteit over de gehele vermogensrangschikking in Noorwegen. Dan blijkt dat 60% van de mensen in 25 jaar tijd op dezelfde plek in de vermogensrangschikking zijn gebleven. De overige 40% beweegt vooral in het midden van de verdeling. Vermogensmobiliteit wordt voornamelijk gedreven door verschillende inkomenstrajecten en bedrijfsactiviteiten. Mensen aan de top hebben – net als in Nederland – voornamelijk bedrijfsvermogen. Mensen die weggevallen zijn uit de top, hadden veelal minder succesvolle ondernemingen. De belangrijkste verklaring waarom mensen permanent aan de top of onderkant van de vermogensrangschikking zitten is het vermogen van ouders. Dat hebben we voor Nederland niet in deze studie onderzocht, maar volgt in een latere studie.

Baselgia en Martinez (2022) hebben gevonden dat de absolute top van de vermogensrangschikking in Zwitserland stabiel is en de persistentie of mensen in de top blijven toeneemt. Als mensen uit de top verdwijnen, is dat vermoedelijk voornamelijk door overlijden of migratie. Scheuer (2020) laat zien dat in de Verenigde Staten de persistentie of mensen in de absolute top blijven ook is toegenomen. In de Verenigde Staten zien we gelijke patronen van vermogensmobiliteit aan de top als in Nederland: relatief weinig mensen blijven langdurig in de absolute top, maar dalers vallen niet ver terug. 23% van de top 0,01% van 1996 zat daar tien jaar later nog steeds. 80% van de dalers bleef in de top 1% en slechts 6% zakte uit de top 10%.

Hochgurtel en Ohlsson (2012) vinden in Zweden juist meer vermogensmobiliteit aan de top. Gemiddeld blijft iemand zes jaar in de top 3% van de vermogensrangschikking. Ze hebben gevonden dat de vermogensmobiliteit is toegenomen in de jaren zeventig en tachtig en daarna weer is afgenomen. De mobiliteit was maximaal in een periode van deregulering van de Zweedse financiële markten.

6 Slotbeschouwing

De vermogensmobiliteit van de meeste vermogende Nederlanders is laag. De top 1% van de vermogensrangschikking is moeilijk bereikbaar en mensen die er eenmaal zijn blijven langdurig in de top. De vermogensmobiliteit van de meest vermogenden is ook kleiner dan van mensen lager in de vermogensrangschikking. Om in de top van de vermogensrangschikking te komen en te blijven, is de omvang van het aanmerkelijkbelangvermogen belangrijker geworden.

De lage vermogensmobiliteit kan zorgen voor een toename van de vermogensongelijkheid. Aangezien mensen langdurig in de top van de vermogensrangschikking zitten, komen de zelfversterkende effecten van vermogensongelijkheid langduriger en meer bij dezelfde groep terecht. Door zelfversterkende effecten wordt een scheve vermogensverdeling over de tijd schever. Bij een hoger vermogen is er namelijk meer ruimte om risico's te nemen en te spreiden: hoe meer vermogen, hoe sneller het vermogen kan groeien. De zelfversterkende effecten worden beïnvloed door economische ontwikkelingen en overheidsbeleid. Zo heeft de top van de vermogensrangschikking veel voordeel gehad van de langjarige trend van stijgende aandelenkoersen, lage rentes en waarderingen van bedrijven.

Ondanks de lage mobiliteit en de zelfversterkende effecten van vermogensongelijkheid, is in de periode 2006 tot en met 2022 de vermogensongelijkheid – afhankelijk van de maatstaf – niet of maar beperkt toegenomen. Aan de vermogensverdeling is per saldo weinig veranderd als gevolg van twee trends: sterk stijgende huizenprijzen voor de middengroepen en toegenomen ab-vermogens van de meest vermogenden. Onderliggend zijn er tussen groepen huishoudens wel groeiende verschillen, zoals tussen eigenwoningbezitters en huurders en tussen dga's en werknemers en ib-ondernemers. De zelfversterkende effecten aan de top van de vermogensrangschikking zijn er, zie bijvoorbeeld de toegenomen winsten en toegenomen waarderingen van ondernemingen. Die zijn in de ontwikkeling van de vermogensverdeling echter grotendeels aan zicht onttrokken door ontwikkelingen op de woningmarkt.

Door de lage vermogensmobiliteit, in combinatie met stijgende winsten, is er kans op een toename van de vermogensongelijkheid - of verder groeiende onderliggende verschillen tussen groepen huishoudens - in de toekomst. De inkomens van de top van de inkomensrangschikking zijn harder gegroeid – met name door gestegen winsten – dan de inkomens van de rest van Nederland (Van Essen e.a., 2024). Daarbij profiteert deze groep van een lagere belastingdruk op vermogensinkomsten dan op arbeidsinkomen. Daardoor kan de vermogensongelijkheid gaan toenemen. Een optimale vermogensongelijkheid is niet vast te stellen, maar zowel een te hoge als een te lage vermogensongelijkheid kan negatieve economische en maatschappelijke consequenties hebben. Beleidsmatig blijft het daarom zaak de vermogensongelijkheid goed te volgen.

Literatuur

Advani, A., Bangham, G., & Leslie, J. (2021). The UK's wealth distribution and characteristics of high-wealth households, *Fiscal Studies*, 42 (3-4/2021), 397–430. <https://doi.org/10.1111/1475-5890.12286>

Audoly, R., McGee, R., Ocampo, S., & Paz-Pardo, G. (2024). *The Life-Cycle Dynamics of Wealth Mobility*, Federal Reserve Bank of New York Staff Reports, no. 1097.

Auten, G., & Gee, G. (2009). Income Mobility in the United States: New Evidence from Income Tax Data. *National Tax Journal*, 62(2), 301–328. <https://doi.org/10.17310/ntj.2009.2.05>

Baselgia, E., & Martinez, I. (2022). Tracking and Taxing the Super-Rich: Insights from Swiss Rich Lists, *CESifo Working Paper*, 9778.

van Bavel, B., & Frankema, E. (2017). Wealth inequality in the Netherlands, c. 1950- 2015.: The paradox of a northern European welfare state. *Tijdschrift voor Sociale en Economische Geschiedenis*, 14 (2), 19-62. <https://doi.org/10.18352/tseg.916>

Black, S.E., Devereux, P.J., Landaud, F., & Salvanes, K. (2023), Where does wealth come from? Measuring lifetime resources in Norway, *Journal of Economic Perspectives*, 37(4), 115-136. <https://doi.org/10.1257/jep.37.4.115>

CBS (2020). *Minder vermogensongelijkheid bij meetellen pensioenvermogen*, CBS, geraadpleegd 30 mei 2024, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/49/minder-vermogensongelijkheid-bij-meetellen-pensioenvermogen>

CBS, (2021a). *Herziening van de Vermogensstatistiek 2006*, CBS, geraadpleegd 8 april 2024, van <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/discussion-papers/2021/herziening-van-de-vermogensstatistiek-2006>

CBS, (2021b). *Herziening statistieken aanmerkelijk belang vanaf 2006*, CBS, geraadpleegd 8 april 2024, <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/diversen/2021/herziening-statistieken-aanmerkelijk-belang-vanaf-2006>

Chetty, R, Hendren, N., Kline, P., & Saez E. (2014). Where is the Land of Opportunity? The Geography of Intergenerational Mobility. *Quarterly Journal of Economics*, 129, 1553–1623. <https://doi.org/10.1093/qje/qju022>

Deinum, I., Lejour A., Möhlmann, J., & Vinke, R. (2022). *De economische activiteit van besloten vennootschappen*, CPB.

van Essen, C., Leenders, W., Lejour, A. Mohlmann, J., & Rabate, S. (2022), *Ongelijkheid en herverdeling*, CPB. .

van Essen, C., Lejour, A., Schulenberg, R., & Vanheukelom, T. (2024). *Inkomens en belastingen aan de top in Nederland*, CPB.

Groot, S., Lever, M., & Möhlmann, J, (2019). *Effect van erfenissen en schenkingen op vermogensongelijkheid en de rol van belastingen*, CPB.

Hochguertel, S., & Ohlsson, H. (2012). Who is at the Top? Wealth Mobility over the Life Cycle. *Tinbergen Institute Discussion Paper*, No. 12-004/3, Tinbergen Institute.

Kooiman, T., & Lejour, A. (2016). *Vermogensongelijkheid in Nederland 2006-2013*. CPB.

Leenders, W., Lejour, A., Rabaté, S., & Van 't Riet, M. (2023) Offshore tax evasion and wealth inequality: Evidence from a tax amnesty in the Netherlands. *Journal of Public Economics*, 217, <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2022.104785>

Martinez-Tolenado, C., Sodano, A., & Toussaint, S. (2023). *Wealth inequality in the Netherlands:1894 – 2019: Updated series with and without pension wealth*. World Inequality Lab, technical note 2023/13.

Ministerie van Financiën (2020). *Belasten van (inkomen uit) aanmerkelijk belang; Bouwstenen voor een beter belastingstelsel*.

Piketty, T. (2014). *Kapitaal in de 21^e eeuw*. Amsterdam: de Bezige Bij.

Rijksoverheid (2022), *Licht uit, spot aan: de vermogensverdeling*, Interdepartementaal Beleidsonderzoek

Robeyns, I. (2023), *Limitarisme*, Amsterdam: de Bezige Bij.

Saez, E., & Zucman, G. (2019). *The Triumph of Injustice: How the Rich Dodge Taxes and How to Make Them Pay*. W.W. Norton & Company.

Sandbu, M. (2020). *The economics of belonging*. Princeton University Press.

Scheuer, F. (2020). *Taxing the superrich: challenges of a fair tax system*. UBS Center Public Paper Series(9): 1–32.

Scheuer, F., & Slemrod, J. (2021), *Taxing our wealth*. *Journal of Economic Perspectives*, 35, 207-230. <https://doi.org/10.1257/jep.35.1.207>

Schröder, C., Bartels, C., Göbler, K., Grabka, M., & König, J. (2020). *Millionaires under the microscope: Data gap on top wealth holders closed: wealth concentration higher than presumed*, DIW Weekly Report, Deutsches Institut für Wirtschaftsforschung (DIW), Berlin, Vol. 10 (30/31), 313-322.

Schulenberg, R. (2019), *Vermogensongelijkheid: het is de demografie!?*, TPEdigitaal 2019 jaargang 13(3) 70-90.

Smith, M., Zidar, O., & Zwick, E. (2021), *Top Wealth in America: New Estimates and Implications for Taxing the Rich*, NBER Working Paper No. 29374.

Stiglitz, J.E. (2015). *Inequality and Economic Growth*. *The Political Quarterly*, 86 (1), 134-155.

WRR. (2014). *Hoe ongelijk is Nederland? Een verkenning van de ontwikkeling en gevolgen van economische ongelijkheid*, Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid.

Zucman, G. (2024), *A blueprint for a coordinated minimum effective taxation standard for ultra-high-net-worth individuals*.

Bijlage: uitkomsten logistische regressies

Tabel A: Logistische regressie analyse vermogenspercentiel 2006 en leeftijd

	Top 1%	s.e.	Top 0,1%	s.e.	Top 0,01%	s.e.
	Odds Ratio		Odds Ratio		Odds Ratio	
Vermogenspercentiel 2006						
Pct 1-10	1,10***	0,03	1,15	0,09	1,09	0,23
Pct 10-20	0,29***	0,01	0,40***	0,04	0,22***	0,08
Pct 20-30	0,40***	0,01	0,53***	0,05	0,27***	0,09
Pct 30-40	0,61***	0,02	0,68***	0,07	0,38**	0,12
Pct 40-50	Referentie		Referentie		Referentie	
Pct 50-60	1,17***	0,03	1,09	0,09	0,93	0,21
Pct 60-70	1,29***	0,03	1,17	0,10	0,81	0,19
Pct 70-80	1,85***	0,04	1,33**	0,11	0,71	0,19
Pct 80-90	3,72***	0,08	2,92***	0,22	1,94**	0,42
Pct 90-99	23,94***	0,48	14,52***	0,99	5,77***	1,10
Top 1%	409,15***	8,54	429,67***	28,33	308,00***	53,79
Leeftijd						
< 35 jaar	2,13***	0,02	2,38***	0,07	2,22	0,19
35-50 jaar	Referentie		Referentie		Referentie	
50-65 jaar	0,36***	0,00	0,35***	0,01	0,41	0,03
65-80 jaar	0,18***	0,00	0,17***	0,01	0,24	0,03
> 80 jaar	0,15***	0,02	0,14***	0,05	-	
AROC	0,888		0,9117		0,9166	
N	8.488.171		8.488.171		8.488.171	

Eenzijdige toetsing: * p<0,05 **p<0,01 *** p<0,001

Tabel B: Logistische regressie analyse vermogenspercentiel 2006, leeftijd en aandeel ab-vermogen van het totale vermogen in 2006

	Top 1%	S.e.	Top 0,1%	S.e.	Top 0,01%	S.e.
	Odds Ratio		Odds Ratio		Odds Ratio	
Vermogenspercentiel 2006						
Pct 1-10	0,93***	0,02	0,53***	0,04	0,51**	0,11
Pct 10-20	0,20***	0,01	0,09***	0,01	0,05***	0,02
Pct 20-30	0,42***	0,01	0,57***	0,06	0,28***	0,10
Pct 30-40	0,63***	0,02	0,71***	0,07	0,39**	0,12
Pct 40-50	Referentie		Referentie		Referentie	
Pct 50-60	1,13***	0,03	1,05	0,09	0,91	0,20
Pct 60-70	1,20***	0,03	1,07	0,09	0,77	0,18
Pct 70-80	1,65***	0,04	1,16	0,10	0,64	0,17
Pct 80-90	3,02***	0,07	2,24***	0,17	1,60*	0,35
Pct 90-99	14,77***	0,30	7,64***	0,53	3,62***	0,70
Top 1%	168,73***	3,66	105,87***	7,41	91,70***	17,38
Leeftijd						
< 35 jaar	2,10	0,02	2,34***	0,07	2,13***	0,18
35-50 jaar	Referentie		Referentie		Referentie	
50-65 jaar	0,39***	0,00	0,42***	0,01	0,49***	0,03
65-80 jaar	0,23***	0,00	0,27***	0,01	0,38***	0,05
> 80 jaar	0,25***	0,03	0,30**	0,11	-	
Aandeel ab-vermogen 2006						
Geen ab-vermogen	0,25***	0,00	0,22***	0,01	0,33***	0,03
0,01% - 75% ab-vermogen	Referentie		Referentie		Referentie	

	Top 1%	S.e.	Top 0,1%	S.e.	Top 0,01%	S.e.
	Odds Ratio		Odds Ratio		Odds Ratio	
> 75% ab- vermogen	0,47***	0,01	1,56***	0,04	2,20***	0,16
AROC	0,9014		0,922		0,9174	
N	8.488.171		8.488.171		8.488.171	

Eenzijdige toetsing: * p<0,05 **p<0,01 *** p<0,001

Tabel C: Logistische regressie analyse vermogenspercentiel 2006, leeftijd en verandering van de huishoudsamenstelling

	Top 1%	S.e.	Top 0,1%	S.e.	Top 0,01%	S.e.
	Odds Ratio		Odds Ratio		Odds Ratio	
Vermogenspercentiel 2006						
Pct 1-10	1,14***	0,03	1,18*	0,09	1,12	0,24
Pct 10-20	0,26***	0,01	0,37***	0,04	0,20***	0,07
Pct 20-30	0,37***	0,01	0,49***	0,05	0,25***	0,09
Pct 30-40	0,57***	0,02	0,64***	0,06	0,36**	0,11
Pct 40-50	Referentie		Referentie		Referentie	
Pct 50-60	1,21***	0,03	1,13	0,09	0,95	0,21
Pct 60-70	1,34***	0,03	1,22*	0,10	0,84	0,20
Pct 70-80	1,92***	0,05	1,39***	0,12	0,73	0,19
Pct 80-90	3,86***	0,09	3,04***	0,23	2,00**	0,43
Pct 90-99	24,91***	0,50	15,10***	1,03	5,92***	1,14
Top 1%	447,79***	9,47	454,14***	30,21	318,18***	55,95
Leeftijd						
< 35 jaar	1,95***	0,02	2,21***	0,06	2,11***	0,18
35-50 jaar	Referentie		Referentie		Referentie	
50-65 jaar	0,37***	0,00	0,36***	0,01	0,41***	0,03
65-80 jaar	0,22***	0,00	0,21***	0,01	0,27***	0,04
> 80 jaar	0,27***	0,03	0,24***	0,09	-	
Huishoudsamenstelling						
Alleenstaand gebleven	Referentie		Referentie			
Stel gebleven	1,87***	0,03	1,94***	0,10	1,34*	0,19
Alleenstaand geworden	0,66***	0,01	0,76***	0,05	0,68*	0,12
Stel geworden	3,86***	0,08	3,96***	0,24	2,23***	0,38
AROC	0,8966		0,9212		0,9226	
N	8.488.171		8.488.171		8.488.171	

Eenzijdige toetsing: * p<0,05 **p<0,01 *** p<0,001

Tabel D: Logistische regressie analyse vermogenspercentiel 2006, leeftijd en ondernemerschap

	Top 1%	S.e.	Top 0,1%	S.e.	Top 0,01%	S.e.
	Odds Ratio		Odds Ratio		Odds Ratio	
Vermogenspercentiel 2006						
Pct 1-10	1,08***	0,03	1,15	0,09	1,10	0,23
Pct 10-20	0,32***	0,01	0,43***	0,05	0,23***	0,08
Pct 20-30	0,44***	0,01	0,56***	0,06	0,27***	0,09
Pct 30-40	0,63***	0,02	0,70***	0,07	0,38**	0,12
Pct 40-50	Referentie		Referentie		Referentie	
Pct 50-60	1,15***	0,03	1,09	0,09	0,94	0,21
Pct 60-70	1,24***	0,03	1,16	0,10	0,81	0,19
Pct 70-80	1,70***	0,04	1,28**	0,11	0,69	0,18
Pct 80-90	3,13***	0,07	2,66***	0,20	1,81**	0,39
Pct 90-99	17,00***	0,34	11,44***	0,78	4,86***	0,93
Top 1%	285,18***	5,99	263,04***	17,56	204,26***	36,20
Leeftijd						
< 35 jaar	1,99***	0,02	2,51***	0,07	2,34***	0,20
35-50 jaar	Referentie		Referentie		Referentie	
50-65 jaar	0,55***	0,00	0,52***	0,01	0,56***	0,04
65-80 jaar	0,30***	0,00	0,28***	0,01	0,35***	0,05

	Top 1%		Top 0,1%		Top 0,01%	
	Odds Ratio	S.e.	Odds Ratio	S.e.	Odds Ratio	S.e.
> 80 jaar	0,27***	0,03	0,23***	0,08	-	
Ondernemerschap						
Nooit ondernemer	Referentie		Referentie		Referentie	
DGA geworden of						
gebleven	7,95***	0,08	4,55***	0,11	3,35***	0,24
Zelfstandige						
geworden of						
gebleven	2,16***	0,02	0,94	0,04	0,76*	0,10
AROC	0,9119		0,9282		0,9259	
N	8.488.171		8.488.171		8.488.171	

Eenzijdige toetsing: * p<0,05 **p<0,01 *** p<0,001

Tabel E: Logistische regressie analyse vermogenspercentiel 2006, leeftijd en ontvangen erfenis of schenking

	Top 1%		Top 0,1%		Top 0,01%	
	Odds Ratio	S.e.	Odds Ratio	S.e.	Odds Ratio	S.e.
Vermogenspercentiel 2006						
Pct 1-10	1,12***	0,03	1,15	0,09	1,10	0,23
Pct 10-20	0,30***	0,01	0,41***	0,04	0,22***	0,08
Pct 20-30	0,42***	0,01	0,54***	0,05	0,27***	0,09
Pct 30-40						
	0,62***	0,02	0,68***	0,07	0,38**	0,12
Pct 40-50	Referentie		Referentie		Referentie	
Pct 50-60	1,17***	0,03	1,09	0,09	0,93	0,21
Pct 60-70	1,26***	0,03	1,16	0,10	0,80	0,19
Pct 70-80	1,78***	0,04	1,31**	0,11	0,69	0,18
Pct 80-90	3,47***	0,08	2,83***	0,22	1,86**	0,40
Pct 90-99	21,13***	0,42	13,69***	0,93	5,39***	1,03
Top 1%	345,68***	7,24	377,94***	25,04	266,27***	46,77
Leeftijd						
< 35 jaar	2,05***	0,02	2,33***	0,07	2,15***	0,18
35-50 jaar	Referentie		Referentie		Referentie	
50-65 jaar	0,38***	0,00	0,37***	0,01	0,43***	0,03
65-80 jaar	0,17***	0,00	0,17***	0,01	0,25***	0,03
> 80 jaar	0,14***	0,01	0,13***	0,05	-	
Ontvangen erfenis of schenking						
< 50K	Referentie		Referentie			
50-100K	1,28***	0,02	0,99	0,04	1,10	0,13
100-250K	1,43***	0,02	1,17***	0,04	1,17	0,13
250-500K	1,86***	0,03	1,23***	0,06	1,22	0,19
500K-1M	3,41***	0,07	1,38***	0,08	0,80	0,16
> 1M	15,18***	0,40	4,65***	0,21	4,65***	0,49
AROC	0,8943		0,9164		0,9205	
N	8.488.171		8.488.171		8.488.171	

Eenzijdige toetsing: * p<0,05 **p<0,01 *** p<0,001

Tabel F: Logistische regressie analyse vermogenspercentiel 2006, leeftijd en erfenis of schenking ontvangen middels de BOR

	Top 1%		Top 0,1%		Top 0,01%	
	Odds Ratio	S.e.	Odds Ratio	S.e.	Odds Ratio	S.e.
Vermogenspercentiel 2006						
Pct 1-10	1,13***	0,03	1,16	0,09	1,10	0,23
Pct 10-20	0,31***	0,01	0,41***	0,04	0,22***	0,08
Pct 20-30	0,42***	0,01	0,54***	0,06	0,27***	0,09
Pct 30-40	0,62***	0,02	0,69***	0,07	0,38**	0,12
Pct 40-50	Referentie		Referentie		Referentie	
Pct 50-60	1,16***	0,03	1,09	0,09	0,93	0,21
Pct 60-70	1,26***	0,03	1,15	0,10	0,80	0,19

	Top 1%		Top 0,1%		Top 0,01%	
	Odds Ratio	S.e.	Odds Ratio	S.e.	Odds Ratio	S.e.
Pct 70-80	1,77***	0,04	1,31**	0,11	0,69	0,18
Pct 80-90	3,47***	0,08	2,83***	0,22	1,88**	0,40
Pct 90-99	21,77***	0,44	13,84***	0,94	5,50***	1,06
Top 1%	375,09***	7,84	405,13***	26,79	288,59***	50,57
Leeftijd						
< 35 jaar	2,12***	0,02	2,35***	0,07	2,17***	0,18
35-50 jaar	Referentie		Referentie		Referentie	
50-65 jaar	0,38***	0,00	0,36***	0,01	0,42***	0,03
65-80 jaar	0,19***	0,00	0,18***	0,01	0,24***	0,03
> 80 jaar	0,16***	0,02	0,14***	0,05	-	
Erfenis of schenking met gebruik van de BOR						
Geen erfenis ontvangen	Referentie		Referentie		Referentie	
Wel een erfenis ontvangen, maar niet met gebruik van de BOR	1,44***	0,01	1,14***	0,02	1,11	0,07
Erfenis ontvangen met gebruik van de BOR	10,10***	0,35	4,94***	0,37	4,58***	0,83
AROC	0,8919		0,915		0,9193	
N	8.488.171		8.488.171		8.488.171	

Eenzijdige toetsing: * p<0,05 **p<0,01 *** p<0,001

Tabel G: Logistische regressie analyse vermogenspercentiel 2006, leeftijd en inkomenspercentiel 2006

	Top 1%		Top 0,1%		Top 0,01%	
	Odds Ratio	S.e.	Odds Ratio	S.e.	Odds Ratio	S.e.
Vermogenspercentiel 2006						
Pct 1-10	1,04	0,02	1,08	0,09	0,99	0,21
Pct 10-20	0,26***	0,01	0,40	0,04	0,20***	0,07
Pct 20-30	0,40***	0,01	0,58	0,06	0,28***	0,10
Pct 30-40	0,62***	0,02	0,72**	0,07	0,40**	0,12
Pct 40-50	Referentie		Referentie		Referentie	
Pct 50-60	1,12***	0,03	1,00	0,08	0,84	0,19
Pct 60-70	1,17***	0,03	1,02	0,09	0,69	0,16
Pct 70-80	1,60***	0,04	1,10***	0,09	0,56*	0,15
Pct 80-90	2,98***	0,07	2,20***	0,17	1,36	0,30
Pct 90-99	17,15***	0,35	9,56***	0,66	3,38***	0,66
Top 1%	263,14***	5,56	238,09***	15,97	142,09***	25,45
Leeftijd						
< 35 jaar	2,25***	0,02	2,63***	0,08	2,53***	0,22
35-50 jaar	Referentie		Referentie		Referentie	
50-65 jaar	0,37***	0,00	0,37***	0,01	0,43***	0,03
65-80 jaar	0,24***	0,00	0,25***	0,01	0,38***	0,05
> 80 jaar	0,23***	0,02	0,23***	0,08	-	
Inkomenspercentiel 2006 op huishoudniveau						
Pct 1-10	2,42***	0,05	3,12***	0,25	3,73***	0,95
Pct 10-20	1,16***	0,04	1,21	0,15	1,75	0,64
Pct 20-30	1,08**	0,03	1,60***	0,16	1,65	0,55
Pct 30-40	1,03	0,03	1,14	0,11	0,76	0,28
Pct 40-50	Referentie		Referentie		Referentie	
Pct 50-60	0,94**	0,02	1,12	0,09	0,99	0,29
Pct 60-70	1,01	0,02	1,27**	0,10	1,33	0,35
Pct 70-80	1,20***	0,02	1,88***	0,14	1,79*	0,44
Pct 80-90	1,62***	0,03	2,58***	0,18	2,51***	0,59
Pct 90-100	3,18***	0,05	4,99***	0,34	6,76***	1,52

	<i>Top 1%</i>		<i>Top 0,1%</i>		<i>Top 0,01%</i>	
	<i>Odds Ratio</i>	<i>S.e.</i>	<i>Odds Ratio</i>	<i>S.e.</i>	<i>Odds Ratio</i>	<i>S.e.</i>
AROC	0,9045		0,9306		0,9417	
N	8.488.171		8.488.171		8.488.171	

Eenzijdige toetsing: * $p < 0,05$ ** $p < 0,01$ *** $p < 0,001$